

LAISVĖ

Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ica, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ — LIBERTY

Savaitinis
Jungtinėse Valstijose \$12.00
Kanadoje \$15.00
Kitur užsienyje \$15.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 49

PENKTADIENIS, GRUODŽIO [DECEMBER] 5, 1980

OZONE PARK, N. Y. 11417

69-IEJI METAI

KRISLAI

Keičia kovos būdą
už lygias teises
Kur dingio balansuotas
biudžetas?
Keistas "medaus mėnuo"
O kaip su jų civilinėmis
laisvėmis?

A. BIMBA

Aną dieną Philadelphijoje įvyko platus juodųjų amerikiečių pasitarimas apie kovą už lygias teises. Jame dalyvavo daugiau kaip 1,000 veikėjų iš 25 valstijų. Jie vienasbalsiai priėjo išvados, kad įvykę prezidentiniai rinkimai ne tik nepalengvins jų kovos prieš rasizmą ir už lygias teises, bet dar veikiausiai pasunkins. Nėra vilties kovos laimėti per senąsias kapitalistines partijas. Todėl susirinkimas nutarė steigti savo juodųjų žmonių politinę partiją.

Visi geros valios rasizmo ir rasinės diskriminacijos priešai naujai partijai linki pasisekimo.

Kongreso Atstovų Rūmai priėmė 1981 metų federalinį biudžetą \$631.7 bilijono sumai. Jame ginklavimosi-militarizmo reikalams skiriama \$158.7 bilijono. Pasirodo, kad visos prezidento Carterio šnektos apie balansuotą 1981 metų biudžetą buvo apgavystė. Jame \$59 bilijono deficitas.

Demokratai senatoriai Tip O'Neill ir Edward Kennedy skaito save liberalais. Bet iš Washingtono pranešama, kad juodu nutarė per pirmuosius Reagano prezidentavimo 6 mėnesius palikti jam laisvas rankas kraštui vadovauti, kaip jis nori, kaip jam patinka. Jie tai vadina "medaus mėnesiu".

Tokį jų nusistatymą arba nutarimą aštriai kritikuoja pažangiečių dienraštis "Daily World". Laikraštis tai laiko nusileidimu dešiniajam šalyje elementui. Ypatingai pirmas prezidentavimo pusmetis reikalauja kritiškai stebėjimo visų naujų prezidento nutarimų bei patvarkymų. Kai naujas vadas užima Baltuosius Rūmus, juose įsitvirtina, aplinkui save suburia savo visokius patarėjus, išdrąsina ir su kokia nors kritika jo nutarimams bei patvarkymams nebesiskaito. Svečiausiai pasakius, šis "liberalų" nutarimas nepateisinamas.

Moteryų kova už taiką organizacija lapkričio 19 d. Washingtono surengė protesto demonstraciją prieš branduolinį ginklavimąsi. Prie Pentagono susirinko daugiau kaip 1,300 demonstrantų, daugumoje moterų. Nors iš moterų pusės demonstracija buvo rami, bet ją žvėriškai užpuolė policija ir milicija, demonstrantai stumdė ir areštavo. Kaip bėginti—demonstracija tapo išblaškyta ir 160 demonstrančių suareštuota!

Santiago, Čilė. — Reuters žinių agentūros pranešimu, kairiųjų Čilės veikėjų revoliucinis narys susirėmimo su riuomenės sargyba gruodžio 2 d. nušautas.

GUS HALL SVEIKINO 38 ORGANIZACIJŲ IR VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI

Gus Hall, Amerikos komunistų partijos sekretorius pjauna tortą savo gimtadienio proga.

Photos by Ken Basaw

Dr. James Jackson.

Lenkijoje svarsto aprūpinimą maistu

Varšuvoje prasidėjo Lenkijos Liaudies Respublikos seimo sesija. Jos darbe dalyvauja Lenkijos jungtinės darbininkų partijos Centro komiteto pirmasis sekretorius S. Kania, Lenkijos Liaudies Respublikos Valstybės tarnybos pirmininkas H. Jablonskis, Lenkijos Liaudies Respublikos Ministrų tarybos pirmininkas J. Pinkovskis, kiti partiniai ir valstybiniai vadovai.

Deputatai apsvarsto Lenkijos Liaudies Respublikos vyriausybės pranešimą apie politinę padėtį šalyje. Taip pat aptariami klausimai, susiję su padėtimi žemės ūkyje ir gyventojų aprūpinimu maisto produktais.

TAUTŲ DRAUGYSTES ORDINUS UŽ KOVĄ DEL TAIKOS

Maskva. — JAV Komunistų partijos generaliniam sekretoriui Gus Hall'io 70 metų amžiaus sukakties proga Tarybų Sąjungos Komunistų Partijos Centro Komitetas pasiuntė sveikinimus, o TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas, jį apdovanojo Tautų draugystės ordinu.

New York. — Minint JAV Komunistų partijos gen. sekretoriaus Gus Hall'io 70 metų amžiaus sukaktį, lapkričio 8 d. Unity auditorija buvo pripildyta žmonių. Sveikinimus buvo prisiuntę 38 komunistų, socialistų ir darbininkų partijų, laisvės sąjūdžių ir vyriausybės atstovai iš viso pasaulio. Jis gavo šešis atžymėjimus iš įvairių kraštų, jų tarpe aukščiausiai paminėta atžymėjimą iš Tarybų Sąjungos.

Dr. James E. Jackson, JAV Komunistų partijos politinio biuro narys ir Centro Komiteto sekretorius, savo kalboje apžvelgė Gus Hall'io veiklą ir nurodė, kad Gus Hall, kaip JAV Komunistų partijos generalinis sekretorius, apjungia du dalykus: prityrusio aukšto teoretiko ir puikaus praktiško organizatoriaus sugebėjimus. Jis jį pavadino svarbiausiu komunistinio balsu mūsų krašte (reiškia: JAV).

Kritikuoja Britų torius

London. — Žymus Anglijos politinis veikėjas Michael Futh pirmą kartą dalyvavo bendruomenių rūmų posėdyje kaip opozicinės leiboristų partijos lyderis.

Jau pirmą kartą pasikeičdamas replikomis su konservatorių vyriausybės ministru pirmininke M. Thatcher, M. Futhas kritikavo torių politiką karinėje srityje. "Milijonai žmonių visuose šalies kampeliuose,—pažymėjo jis,—yra labai susirūpinę dėl ginklavimosi varžybų masto ir užmojo".

Britanijoje ruošiamasi apginkluoti moteris, bet ne karui, o apsigynimui.

Carteris gavo Sadato kvietimą į Egiptą.

Madride 35 šalių delegacijos procedūriniai JAV atstovų manevrai

Madrid. [TASS-ELTA]. Ispanijos sostinėje vyksta valstybių—saugumo ir bendradarbiavimo Europoje pasitarimo dalyvių atstovų pagrindinis susitikimas. Dalyvauja 35 šalių delegacijos. Tarybų Sąjungos delegacijai vadovauja TSRS užsienio reikalų ministro pavaduotojas L. Iljičiov.

Madridio forumo tikslas, vyksta nustatytas dar 1975 metais Helsinkio pasitarimo Baigiamajame akte,—pasi-keisti nuomonėmis apie šio istorinio dokumento nuostatų vykdymą, taip pat dėl valstybių santykių gerinimo, saugumo stiprinimo, bendradarbiavimo vystymo Europoje ir įtepmo mažinimo proceso gilinimo žemyne.

Sveikindamas Madrido susitikimo dalyvius, Ispanijos užsienio reikalų ministras José Pedro Peres Ljorka pareiškė viltį, kad šis susitikimas duos teigiamų rezultatų ir parengs nutarimus, kurie padės Europos žemyne suprasti bendradarbiavimą.

Forumo atidarymas buvo formalus, nes darbo komisijose, tebesvarstomi klausimai, susiję su Madrido susi-

tikimo darbotvarkės ir kitų jo sąlygų ruošimu. Taigi svarstomos tos problemos, kurias svarstė 33 Europos šalių, JAV ir Kanados atstovai parengiamajame etape, trukusiame daugiau kaip dešimt savaites.

Taip įvyko todėl, kad JAV ir kai kurių kitų NATO šalių delegacijos iki pastarojo momento įvairiais būdais stengėsi, kad būtų uždelsta Madrido pagrindinio forumo pradžia. Tokie manevrai sukėlė parengiamojo susitikimo dalyvių nuostabą. Tokiam vilkinimui šios šalys naudoja grynai procedūrinius klausimus, kartais trečiaeilės reikšmės.

Reikia, tačiau, pažymėti, kad ne visos Vakarų šalys remia šiuos smulkius, bet darbiui kliudančius JAV ir jų sąjungininkų delegacijų procedūrinius mane-vrus.

Tokią poziciją peikė Maltos atstovas. Kiti delegatai nurodė, kad tokie manevrai kelia grėsmę Madrido pagrindiniam susitikimui ir jo sėkmingam darbiui, nes jie pakerta konsensuso principą, kuriuo, kaip žinoma, buvo grindžiamas Helsinkio forumas.

[Nukelta į 3 pusl.]

Kairieji kovotojai El Salvadore, Centrinėje Amerikoje moko mažamečius, kaip naudoti ginklus.

Nužudė opozicijos vadus

San Salvador. — Nors vyriausybė ginasi, bet opozicija kaltina, kad tie vadinami "mirties daliniai", kurie perėitą šeštadienį nužudė penkis kairiojo sparno vadus, yra ne kas kitas, kaip pati valdžia.

Dvidešimt asmenų žuvo vėliau, kilus riaušėms, kai paaiškėjo, jog pirma pagrobti, o vėliau nužudyti opozicijos vadai. Dabar jau žinoma, kad nužudytųjų tarpe buvo opozicijos vadas Enrique Alvarez, kuris, kad ir pats būdamas milijonierius gyvulių auginiojas, kovojo prieš dabartinės valdžios ekonominę politiką. Jis yra buvęs valdžioje prieš ir po to, kai vadinami reformininkai perėmė valdžią pereinamais metais.

Jau beveik metai laiko, kai tie "mirties daliniai" siautėja ir vis nužudo tokius asmenis, kurie kovoja už žmogaus laisves. Jau beveik nužudyta apie aštuoni tūkstančiai žmonių, jų tarpe ir visų mylimas Rymo katalikų arkivyskupas Oscar Romero, kuris perėitą pavasarį nužudytas laikant pamaldas. Jis labai ėjo už žmogaus laisvės.

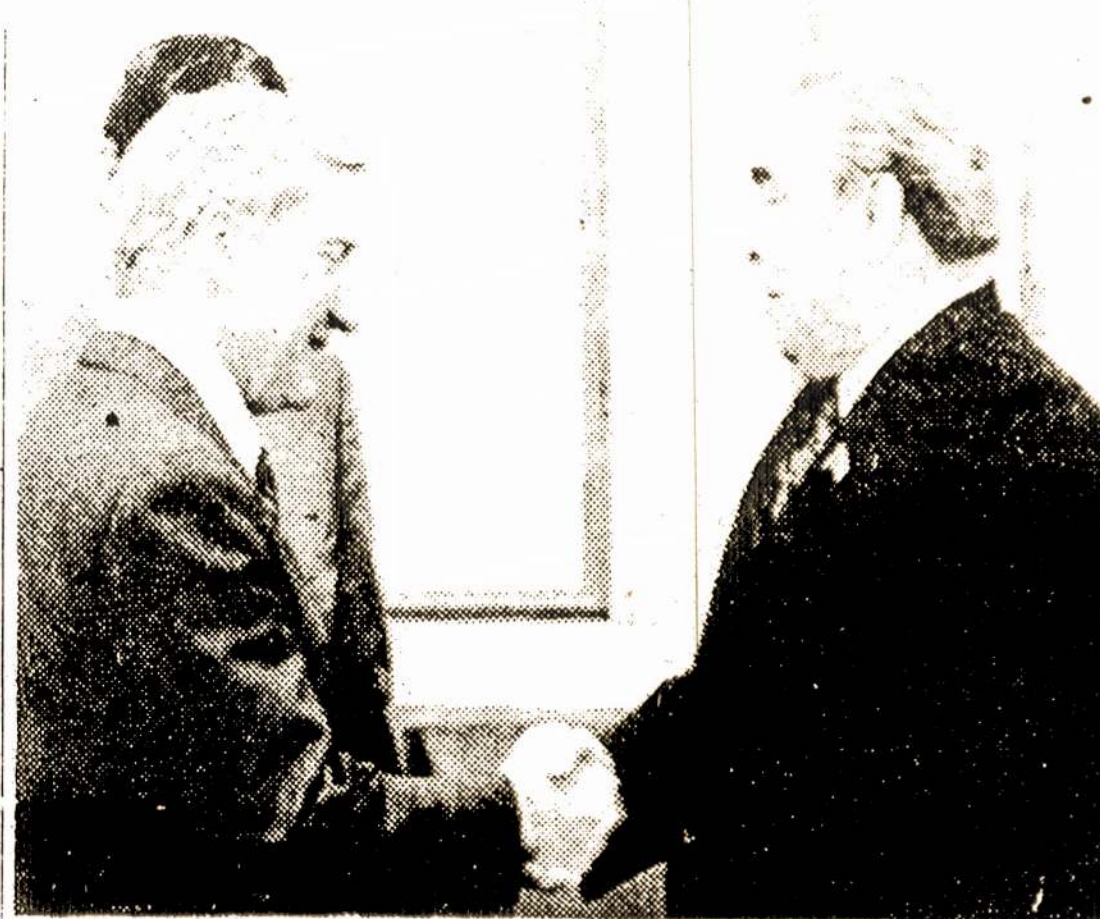
Visa tai vyksta prie valdžios, kuri buvo smarkiai

palaikoma išeinančio prezidento Carterio, o ir ateinantis prezidentas Ronald Reagan nieko gero nežada. Jis jau yra pareiškęs, kad remsis Salvadoro vyriausybę, nesvarbu, ką ji daranti, bet svarbu, kad ji esanti draugiška Amerikai.

O tos "draugiškos Amerikai vyriausybės" pareigūnai padėjo bombą ir susprogdino automobilį prie katedros, kurioje buvo pašarvoti nužudytųjų opozicijos vadų kūnai.

Demokratinis revoliucijos frontas, kaip save vadina opozicija, kaltina, jog visa tai padarė pati vyriausybė. Opozicija išsirinko naujus vadus ir pranešė, kad esanti pasiryžusi kovoti iki pergalingos pabaigos. Jei dabartinė vyriausybė ir toliau bus taip užkietėjusi, gali kilti pilietinis karas, ko Amerika labai nenorėtų. Tuo tarpu Washingtone perėitą savaitę įvykusiame Lotynų Amerikos kraštų organizacijos susirinkime pareiškė didelį susirūpinimą dėl įvairių įvykių, kuriuose pažeidžiamos žmogaus laisvės Argentinoje, Haiti, Čilėje, Paragvajuje ir Urugvajuje.

SENATORIUS PERCY TARYBŲ SĄJUNGOJE

JAV senatorius Charles Percy iš Illinois sveikinasi su Tarybų Sąjungos prezidentu Leonidu Brežnevu.

Washington. — JAV spaudos specialistai apskaičiavo, kad Maskvoje buvo sugaišta devynios valandos ir 40 minučių susitinkant su būsimuoju prezidento Ronald Reagano Illinois senatorium Charles H. Percy, kuris perims Senato užsienio reikalų komisijos pirmininko pareigas. Jie mano, kad greičiausia Tarybų Sąjunga esanti suinteresuota dėl pasitarimų nusiginklavimo klausimais.

Senatorius Percy sako, kad jis jau priėjęs susitarimą su Tarybų Sąjungos vadovais, jog dabartinis SALT II susitarimas turėsiantis būti peržiūrimas.

Tarybų Sąjungos vadovas—Leonidas I. Brežnevas, kuris nuo 1964 m. jau turėjo progos susitikti su penkiais Amerikos prezidentais, su senatorium Percy kalbėjosi apie tris valandas.

Po susitikimo, Brežnevas pabrėžė per TV ir vyriausybės organą Izvestija, kad būtina siekti stagnacijos atominių ginklų kontrolėje. Jis taip pat įspėjo, kad JAV republikonai nesumanytu

siekti kokio nors pranašumo kariniu atžvilgiu.

Senatorius Percy buvo sutikęs ir su Tarybų Sąjungos užsienio reikalų ministru A. Gromyka ir gynybos ministru F. Ustinov. Senatorius sako, kad jis kalbėjėsi ir diskutavęs problemas, susijusias su Persijos įlankos, Afganistano, Lenkijos ir kitus klausimus. Jo manymu, SALT-2 paktas esantis numiręs, ir dabar JAV su TSRS turėsiančios iš naujo derėtis. Kaip žinia, šis paktas buvo pasirašytas Brežnevo su Carteriu 1979 m. birželio mėn. Sen. Percy davė suprasti, kad Tarybų Sąjunga esanti linkusi perdiskutuoti nusiginklavimo klausimą iš naujo.

Būsimasis prezidentas Ronald Reagan, komentuodamas sen. Percy susitikimą su Tarybų Sąjungos vadovais, yra pareiškęs, kad jis esąs patenkintas, jog TSRS vadai sutinka iš naujo derėtis dėl nusiginklavimo. Sen. Percy sakė, kad JAV Senatas turi 23 papildymus prie SALT sutarties.

PEKINO SPAUDA KURSTO LENKIJOS DARBININKUS PRIEŠ VALDŽIĄ

Pekinas. — Laikraštis "Zenmin žibao" išspausdino kai kuriuos straipsnius apie padėtį Lenkijoje. Kartu publikuojami laikraščio komentarai ir perspausdinami straipsniai iš buržuazinės spaudos.

Iš informacijos ir komentarų aiškėja, kad šis Pekino laikraštis, kaip ir kitos Kinijos masinės informacijos priemonės, toliau tendencingai informuoja apie dabartinę padėtį Lenkijos Liaudies Respublikoje.

Pekinas nutyli provokacinį imperialistinių sluoksnių vaidmenį Lenkijos atžvilgiu. Dar daugiau—laikraštis "Zenmin žibao", remdamasis nenurodytais šaltiniais, spausdina tokius straipsnius, kurie sudaro įspūdį lyg Vakarai ir jų politikai būtų Lenkijos "gynėjai nuo grėsmės iš užsienio".

Kinijos propaganda iš esmės remia antisocialistinius elementus Lenkijoje.

Kad Pekinas imasi kurstyti tokių veiksmų, rodo tai,

jog tame pačiame laikraštyje publikuojami kažkokių socialistinei Lenkijai priešišku grupių "lyderių" antivyriausybinių pareiškimų. Jie taip pat transliuojami per Pekino televiziją.

Atkreipia dėmesį tai, kad Kinijos spaudoje arba nutyliamos, arba visai apmėnkinamos ir net iškreipiamos LJD, Lenkijos vyriausybės ir liaudies priemonės, kurių tikslas—kuo greičiau sureguliuoti socialinę politinę situaciją ir išvesti šalį iš sudėtingos padėties.

London. — Pirmą kartą Britanijos istorijoje karinėje tarnyboje moterys bus apginkluojamos, pareiškė Gynybos pareigūnai. Britų kariuomenėje yra 13,000 moterų, 3,800 moterų tarnaujančių laivyne nebus apginkluotos. Moterys Britų kariuomenėje daugiausia dirba susisiekimo, maisto įstaigose ir raštinėse.

LAISVĖ

LITHUANIAN
WEEKLYPUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE
PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor in chief

EVA T. MIZARA, Editorial Assistant & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$12.00	United States, per 6 months . .	\$6.50
Canada, Lat. Amer., per year .	\$15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . .	\$8.00
Foreign countries, per year . .	\$15.00	Foreign countries, 6 months . .	\$8.00

Kūrybos, nusiginklavimo ir taikaus sugyvenimo keliu į ateitį

Tarybų Sąjungos žmonės, o drauge jais ir visa pažangioji žmonija plačiai ir iškilmingai paminėjo Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 63-ąsias metines.

Lapkričio 6 d. Maskvoje, Kremliuje, įvyko įžymiojo XX amžiaus įvykio suaktyvėjimas skirtas iškilmingas posėdis, kuriame dalyvavo Tarybų šalies vadovai, daug svečių iš užsienio. Susirinkusieji išklausė TSKP CK Politinio biuro nario, TSRS Ministrų Tarybos Pirmininko N. Tichonovo pranešimą. Pranešėjas apžvelgė Tarybų valstybės kelią, nueitą per 63 metus, apibūdino Spalio revoliucijos tarptautinę reikšmę. Kalbėdamas apie TSRS užsienio politiką, N. Tichonovas nurodė, jog ji buvo, yra ir bus taikos politika.

Esant dabartinei sudėtingai tarptautinei padėčiai, pažymėjo pranešėjas, partijos Centro Komitetas ir Tarybų Sąjungos vyriausybė nuosekliai vykdo taikos ir įtempimo mažinimo kursą, daro visa, kas reikalinga, kad būtų užtikrintas taikus tarybinių žmonių gyvenimas.

Suprantama, mes negalime nedaryti reikiamų išvadų sau ryšium su tuo, kad JAV užsienio politikoje stiprėja taikai pavojingos tendencijos, ryšium su mėginimais spręsti tarptautines problemas iš jėgos pozicijos. Tarybų Sąjunga imsis visų reikiamų priemonių, kad užtikrintų savo ir savo sąjungininkų saugumą, apgintų taiką ir pažangą. Dėl to niekas neturi abejoti!

Kai dėl mūsų santykių su JAV, toliau kalbėjo TSRS Ministrų Tarybos Pirmininkas, tai kaip ir su bet kuria kita šalimi, priklausančia kitokiai socialinei sistemai, jie gali būti grindžiami tik lygybe, nesikišimu į vidaus reikalus, žalos nedarymu vieni kitų saugumui. Tvirtai laikydamosi taikaus sambūvio principo, Tarybų Sąjunga neieškojo ir neieško santykiuose su JAV jokių vienašališkų privilegijų, nesiekia karinio pranašumo. Mes esame už savitarpįsiai naudingą bendradarbiavimo plėtojimą su šia didžiausia Vakarų šalimi Tarybų Sąjungos ir Amerikos tautų interesais, įtempimo mažinimo ir taikos išsaugojimo interesais. Tokia mūsų linija nepriklauso nuo konjunktūrinių svyravimų, ji yra stabilus pobūdis. Mes atsižvelgiame į tai, kad Tarybų Sąjungos ir Amerikos santykių būklė daro didelę įtaką visai tarptautinei padėčiai. Tai įpareigoja visada ir visur veikti labai atsakingai. Ryšium su tuo norėčiau pareikšti viltį, kad nauja Baltųjų rūmų administracija konstruktyviai spres mūsų šalių santykių klausimus.

Vis didesnį susirūpinimą tautoms kelia tai, kad imperia- lizmo jėgos jungiasi su Pekino hegemonizmu. Skatindami vieni kitus pavojingoms avantiūroms Azijoje ir kituose pasaulio rajonuose, ir vieni, ir kiti mėgina dangstyti savo agresyvias užmačias ir veiksmus klastotėmis apie "Tarybų Sąjungos karinę grėsmę". Ir kuo mažiau šansų suklaidinti visuomenę, tuo reksmingesni darosi antitarybininkų balsai. Tarybų Sąjunga savo politika, savo veiksmais seniai įrodė—ji niekam negrasina ir neketina grasinti. Tai liečia ir Kiniją, su kuria mes taip pat esame pasirengę palaikyti ir vystyti normalius santykius.

Afganistano revoliucinės liaudies didvyriškos kovos, Tarybų Sąjungos pagalbos ir laisvės mylinčių tautų paramos dėka sužlugdytas pasaulinės reakcijos samokslas prieš revoliucinį Afganistaną. Kampanijos prieš Afganistaną įkvėpėjams, pirmiausia Jungtinėse Amerikos Valstijose, Pakistane ir Kinijoje, nepavyko užkirsti afganų tautai kelio į pažangą, sudaryti TSRS pietų pasienyje dar vieno įtempimo židinio.

Mes manome, toliau pažymėjo N. Tichonovas, kad nėra tokių tarptautinių problemų, kurių nebūtų galima išspręsti derybomis, protingai atsižvelgiant į vieni kitų interesus. Tarybų Sąjunga yra pasirengusi susitarti dėl bet kokių ginklų, pirmiausia dėl branduolinio ginklo, sumažinimo arba uždraudimo, susitarti, kad būtų užkirstas kelias naujų rūšių masinio naikinimo ginklo ir jo sistemų gamybai.

Mes, pabrėžė kalbėtojas, esame pasirengę įnešti savo konstruktyvų indėlį užtikrinant Madride įvyksiančio šalių—Visos Europos pasitarimo dalyvių—atstovų susitikimo sekme. Jis gali atverti kelią konferencijai, skirtai karinio įtempimo mažinimui ir nusiginklavimui Europoje.

Šilutės tarpukinė gyvulininkystės įmonė. Joje visi pagrindiniai kiaušinių ir paršelių auginimo darbai mechanizuoti ir automatizuoti.

M. Baranausko nuotr.

Kas ką rašo ir sako

LIAUDIS RŪPINASI, KAD LIETUVA BŪTŲ GRAŽI IR SVARI

Taip su pasididžiavimu pasakoja "Valstiečių Laikraščio" korespondentui Lietuvos gamtos apsaugos draugijos pirmininko pavaduotojas Juozas Stasinas.

— Per dešimtąjį penkmetį mūsų draugija žymiai išaugo ir sustiprėjo. Draugijos nario ženklelį nešioja apie 200 tūkstančių respublikos gyventojų. Įmonėse, ūkiuose ir įvairiose organizacijose veikia 2750 pirminių organizacijų, yra daugiau kaip du tūkstančiai kolektyvinių narių.

Plati draugijos narių veikla. Bene svarbiausias baras—gamtošvietė. Rengiami seminarai, paskaitos, kino filmus, parodos, konkursus. Ne paskutinę vietą šioje veikloje užima liaudies universitetų gamtos apsaugos fakultetai. Šiuo metu respublikoje veikia 52 tokie fakultetai su 250 filialų, kurie apima apie 26 tūkstančius klausytojų. Ypač daug klausytojų Panevėžio, Jurbarko, Tauragės rajonuose. Į gamtošvietos veiklą kasmet aktyviau įsitraukia mokslininkai, aukštųjų mokyklų dėstytojai, partiniai ir tarybiniai darbuotojai, liaudies ūkio specialistai.

Zemdirbių darbovietė—patį gamta. Melioruojant laukus, kuriant naujas gyvenvietes, statant gyvulininkystės kompleksus, kaimo žmogui tenka betarpiškai įsikišti į gamtos procesus, pertvarkyti pačią gamtą. Čia negali būti vietos nemokšiškamui, netoliaregiškumui, nes gamta, ką jau esame patvė, nedovanoja klaidų . . .

SUSIRŪPINĖ MOKSLO, APSŪVIETOS IR ATEIZMO LAIMEJIMU PASAULYJE

Chicago jezuitų kunigų organas "Draugas" lapkričio 17 d. net pirmajame puslapyje paskelbė ilgą korespondenciją arba "pranešimą "Ateizmo studijų kongresas Romoje". Skaitome:

Spalio pradžioje Romoje popiežiaus Urbono vardo universitete įvyko mokslinei ateizmo tyrinėtojų kongresas. Kongresą rengė prie Universiteto veikiantis Ateizmo tyrinėjimo tarptautinis Institutas. Kongrese, kurio pagrindinė tema "Evangelizacija—Evangelijos skelbimas—ateizmo akivaizdoje"—dalyvavo apie 150 mokslineinkų—daugiausia filosofų, istorikų, teologų, sociologų—iš 30-ties pasaulio kraštų. Rytų Europos kraštams atstovavo daugiausia lenkai, jugoslaviai ir vengrai mokslineinkai. Studijų branduolį sudarė šešios paskaitos: 1. "Ateizmas ir netikėjimas Vakarų pasaulio bendruomenėse" (skaitė Bolonijos universiteto profesorius Morra); 2. "Ateizmas Rytų Europos kraštuose" (skaitė Pontifikalinio Urbono universiteto profesorius Skoda); 3. "Rytietiškas ateizmas" (skaitė jėzuitas prof. Pioveana); 4. "Ateizmas XX amžiaus pabaigoje" (skaitė prof. Tresmontant); 5. "Kristus ir žmogus pasaulio istorijoje" (skaitė Pontifikalinio Grigaliaus universiteto profesorius Galot); 6. "Bažnyčia ir ateizmas" (skaitė žymusis teologas, jėzuitas Miuncheno universiteto profesorius Karl Rahner).

Pranciškus Skoda kalbėjo apie ateizmą komunistų valdomuose Rytų Europos kraštuose. Savo paskaitoje prof. Skoda kėlė tarptautinį paminėjimą ir Lietuvai.

Komunistų valdomuose kraštuose—pažymėjo pa-

skaitininkas—ateizmas esminiai skiriasi nuo tų ateizmo apraiškų, kurios yra išplitusios Vakarų kraštuose, kaip praktinis ateizmas, religinis indiferentizmas, hedonizmas, agnosticizmas ir kitų. Laisvuose Vakarų kraštuose įvairios ateizmo apraiškos yra daugiausia sparčios industrilizacijos ir sekuliarizacijos paseka. Tuo tarpu komunistų valdomuose kraštuose vadinamas marksistinis—leninistinis ateizmas yra komunistinio režimo primestas, panaudojant masinės komunikacijos priemones, mokyklas ir net administracinę prievartą.

Prisiminsime Hegelio ir Feuerbacho materialistinę filosofiją, kurią pasiremami Marksas, Engelsas ir Leninas sukūrė savąjį istorinį ir dialektinį materializmą, mėgindami visą tikrovę išaiškinti be Dievo, prof. Skoda pažymėjo, kad komunistas nesiriboja vien Dievo neigimu. Komunistas Dievui ir religijai skelbia kovą.

APIE KANADIETĘ LIETUVAITE DAINININKĘ

Kanadietė "N. L." lapkričio 7 d. rašo:

"Hamiltono miesto dienraščio "The Spector" skiltyje vis dažniau tenka matyti lietuvaite Anitos Pakalniškytės pavarde, o š. m. liepos mėn. 4 d. "The Spector" dienraštis pirmame puslapyje idėjo beveik pusės lapo dydžio spalvotą solistės A. Pakalniškytės nuotrauką.

Nuotrauka įdėta įvykusio Hamiltone "Dundurn Castle" koncerto operų ištraukų progą, su originaliais operų rūbais.

Šioje virš 100 metų senumo pilyje įvyksta neeiliniai koncertai, ypatingų asmenų priėmimai bei iškilmingos puotos.

Toji nuotrauka taipgi buvo panaudota kaip reklama už trijų dienų statomai Mohawk College operai "Don Giovanni", kurioje pagrindinę—Donna Elvyra) rolę atlieka solistė A. Pakalniškytė.

Be to, ji 1981 metų pavasarį dalyvaus įvykstančiose Kanadoje Ontario provincinėse dainavimo varžybose.

Šią teisę, kartu su stipendija muzikai studijuoti įnai iškovoję per Kanados tautinę parodą 1980 metais rugpjūčio mėn. Toronte įvykusį dainavimo festivalį."

MŪSŲ SVEIKINIMAI TARYBŲ LIETUVOS MENININKAMS

Savaitraštyje "Gimtas kraštas" skaitome pranešimą lapkr. 4 "Apie Lietuvą Švedijoje". Joje kalbama apie labai pavykusius Lietuvos menininkų gastroles.

Korespondencijoje pabrėžiama:

Dar rugpjūčio 4 d. prasidėjo TSRS dienos Švedijoje, šiemet skirtos Tarybų Lietuvai. Mūsų respublikos meno meistras, keliaudami po šią Skandinavijos šalį, rengia koncertus, grupę lektorių skaitė paskaitas apie Tarybų Lietuvos ekonomiką ir kultūrą. Švedijos meno mėgėjai susipažįsta su mūsų grafika, tapyba, fotografijomis, liaudies meno dirbiniais. Toliau gastroliauja akademinis dainų ir šokių liaudies ansamblis "Lietuva", jau surengęs Švedijoje keliasdešimt koncertų.

Dalyvauti pagrindiniuose TSRS dienų renginiuose buvo išvykusi tarybinių draugystės draugijų delegacija, kurią buvo ir Lietuvos KP CK sekretorius L. Sepetys.

Spalio 30 d. ši delegacija Švedijos sostinės Stockhol-

mo rotušėje dalyvavo iškilmingame susirinkime, skirtame Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 63-osioms metinėms. Švedijos ir Tarybų Sąjungos draugijų sąjungos generalinė sekretorė E. Palmer, pradėdama susirinkimą, pabrėžė, kad Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos pergalės dėka socializmas, apie kurį svajojo milijonai žmonių, tapo realia tikrove. Tai kūrė Tarybų Sąjungos siekiamą, pažymėjo ji, mūsų dienomis teikiama mums drąsos ir tikėjimo šviesa visos žmonijos ateitimi.

Su mūsų respublikos ekonomikos ir kultūros laimėjimais, Tarybų valdžios metais įvykdytais didžiuliais pertvarkymais susirinkusius supažindino Lietuvos KP CK sekretorius L. Sepetys. Jis pakvietė Švedijos visuomenės atstovus apsilankyti Tarybų Lietuvoje. Neabejotina, pasakė L. Sepetys, kad mūsų susitikimai padės geriau suprasti vieniems kitus, stiprinti Tarybų Sąjungos ir Švedijos tautų draugystę.

Vakare koncertavo "Lietuvos" ansamblio solistai.

Kaip papasakojo šio ansamblio meno vadovas, Lietuvos TSR nusipelnęs meno veikėjas P. Budrius, Švedijos publika subtili ir reikli liaudies meno vertintoja. Čia labai domimasi dainomis ir šokiais, mūsų liaudies muzikos instrumentais. Artistai ne sykių vi ir vėl buvo kviečiami į sceną kartoti atskirų programos numerių. Švedijos žiurovams ir klausytojams labai patiko lietuvių liaudies šokis "Klumpakojis", kompozitoriaus A. Bražinsko daina apie Lietuvą, publika sužavėjo liaudies dainas švedų kalbas dainavusios Lietuvos TSR nusipelnusios artistės I. Laurikienės pasirodymais.

"Puikus Vilniaus artistų meistriškumas dar kartą akivaizdžiai demonstruoja tas galimybes, kurios Tarybų Sąjungoje suteiktos liaudies talentams ugdyti",—pareiškė žinomas Švedijos žurnalistas A. Sederkvistas.

Lapkričio 3 d. "Lietuvos" ansamblio solistai koncertavo internacionaliniame vakare, surengtame Uplands Visbi mieste prie Stokholmo ir skartame Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 63-osioms metinėms. Ir čia mūsų artistai, publikos kviečiami, turėjo išeiti į sceną kartoti dainų, šokių, muzikos melodijų.

Tiesos krislai

Mylėti žmonės—menas.

Menas būti žmogui.

Farmacininkas ne tik vaistų gamintojas, bet ir žmonių sielų gydytojas.

Farmacininkas, įsigijęs žmonių pasitikėjimą, padeda nugalėti ligas.

Autoritetas pats neateina. Jį reikia užstarnauti.

Ne visa gražu, kas žydi.

Nupultį didelio mokslo nereikia. Pakilti iš nupuolimo—didvyriškumas.

Visi keliai į tikslą veda. Tik ne visi tiesūs.

Jei nori prasmingai nugyventi gyvenimą, atkakliai siek užsibrėžto tikslo, kurį pasiekęs, siek naujo. Ir taip visą gyvenimą.

Mylėk tai, kas mylėti verčiausia.

Mylėdamas meilę, ieškok ką pamylėti.

Nelaimingi, kurie daug šneka.

Jei nežinai tiesos, tylėk.

Matyti blogi ir nekovoti su juo—nusikaltimas. Piktą sėklą nesėjama sudygsta.

TARPTAUTINĖS TEMOMIS

Anglija pavoju kursu

Toliau bloginti darbo žmonių gyvenimo sąlygas, apriboti profsąjungų teises, pakirsti įtempimo mažinimo procesą, didinti ginklavimosi varžybas—taip galima apibūdinti Didžiosios Britanijos valdančiosios konservatorių partijos ir vyriausybės programą vidaus ir užsienio politikos srityje. Pagrindiniai šios antiliaudinės, taikos interesus priešiškos programos teiginiai vėl buvo patvirtinti Braitone įvykusioje eilinėje kasmetinėje konservatorių partijos konferencijoje.

Konferencija vyko, Anglijos ekonominei padėčiai labai pablogėjus, sunkėjant milijonų jos piliečių padėčiai. Per pusantrų konservatorių valdymo metų šalį apėmė sunkiausia per pastaruosius 45 metus socialinė ir ekonominė krizė. Jai būdinga gamybos stagnacija ir mažėjimas, daugelio tūkstančių kompanijų bankrotas, kartu gerokai sumažinti valstybės asignavimai socialiniams poreikiams, daugėja bedarbių, kurių skaičius jau viršija 2 milijonus. Labai rimtas Anglijos pramonės problemas atspindi padėtis tokioje svarbioje jos šakoje, kaip metalurgija. Per pastaruosius metus pieno gamyba šalyje sumažėjo 55 procentais. Gamybos mažinimas atsiliepia pirmiausia darbo žmonių padėčiai. Antai tik valstybinė korporacija

"British Steel" šiais metais išvarė į gatvę 52 tūkstančius darbininkų ir planuoja atleisti dar 25 tūkstančius.

Tačiau konservatorių vadovai anaipol neketina imtis kokių nors žygių, kad tokia padėtis būtų ištaisyta. Anglijos ministrė pirmininkė Margaret Thatcher Braitono konferencijoje atvirai pareiškė, kad jos vyriausybė neketina keisti savo kursą.

Kartu M. Thatcher, aiškiai stengdamasi atitraukti anglų dėmesį nuo tikrųjų Didžiosios Britanijos problemų, vėl paleido į darbą klastotę apie vadinamąją "Tarybų Sąjungos grėsmę". Šio nuvalkioto propagandinio triuko jai prireikė ir tam, kad būtų galima pateisinti Anglijos vykdomas nežabotas ginklavimosi varžybas.

Tokia politika visiškai prieštarauja anglų tautos interesams. Ir nenuostabu, jog konservatorių konferencijos nutarimai, kurie parodė, kad jie kėtina ir ateityje sekti agresyviausiu JAV ir NATO sluoksnių politika, sukėlė didžiausią Anglijos darbo žmonių pasipiktinimą ir jų protestus. Tai rodo kad ir įvykiai Braitone konferencijos uždarymo dieną daugelio tūkstančių Anglijos bedarbių demonstracija, kurios dalyviai skandavo: "Mums reikia darbo, o ne raketų!", "Salin konservatorių vyriausybę!"

N. Čigiris

PORTUGALIJOS LIAUDIS KOVOJA TOLIAU

Sešiolika partijų, susijusių į tris blokus, kovojo už vietas Portugalijos Respublikos susirinkime-parlamente. Jame yra 250 vietų. Valdančioji Demokratinio aljanso koalicija, kuriai priklauso trys dešimtosios partijos: socialdemokratai, centristai ir monarchistai, gavo daugiau 130 vietų parlamente. Gerokai mažiau vietų parlamente teko Respublikos socialistinio fronto deputatams. Trečiojo vietoje—Sąjunga už liaudies vienybę. Šiame bloke buvo ir komunistai, kurie naujai išrinktame Portugalijos parlamente turi 40 vietų. Tai rodo, kad komunistai Portugalijos liaudyje turi nemažą autoritetą.

Vakarai tvirtina, kad Portugalijos visuomenė pasukusi į dešinę. Vargu būtų galima tvirtinti, kad dešinėsios jėgos tarp Portugalijos rinkėjų tapo tiek populiarios, kad už jų deputatus būtų atiduota daugiau balsų, negu už kitų blokų kandidatus. Dešiniojos vyriausybės vadovas Sa Karneiru rinkimų išvakarėse paskelbė, jog padidinamas minimalus darbo užmokestis, sumažinami mokesčiai, sudaryta lengvatinė sistema duoti kreditus žemės sklypų įsigijimui ir gyvenamųjų namų statybai. Kiekvienam suprantama, kad tai yra triukas, tačiau dešiniosios jėgos jo pakako laimėti daugiau vietų parlamente.

Tikrąja to žodžio prasme, išdaviškai pasielgė socialistai, kurie neparėmė komunistų raginimų ir rinkimus ateiti bendrame bloke. Socialistai išdavė ne tik bendrus su komunistais kovos už demokratiją Portugalijoje idealus, išjungdami ir respublikos socialistinio fronto aljansą, bet ir savo pastangomis sueti į artimą draugystę ir bendradarbiavimą su socialdemokratais, kurie yra vieni iš svarbiausių dešiniųjų jėgų Portugalijoje.

Parlamento rinkimai Portugalijoje parodė, kad demo-

kratines šalies jėgoms, siekiančioms išsaugoti ir toliau vystyti revoliucinius iškovojimus Portugalijoje tenka būti budrioms ir dar aktyviau kovoti už liaudies interesus. Dešiniųjų jėgų veiksmams, užėmus valdžią dar iki rinkimų, aiškiai rodė, kad jie yra nukreipti prieš Portugalijos liaudies iškovojimus po 1974 metų balandžio 25 dienos revoliucijos. Valdančioji dešiniųjų koalicija norėjo pakirsti agrarinės reformos vykdymą ir nacionalizacijos procesą, atkurti vietos ir užsienio kapitalistų pozicijas. Socialdemokratai ir kitos dešiniosios partijos norėjo pakirsti kai kuriuos konstitucijos straipsnius, bandė pakirsti rinkimų tvarką. Tik kairiųjų jėgų ryžtinga kova sukludė dešiniosios jėgos įvykdyti minėtus planus. Užtat dabar, kada šalies parlamente jos turi daugumą, demokratinės jėgos turi būti budrios.

Portugalijos liaudies kova vystoma toliau. Gruodžio mėnesį įvyks Portugalijos prezidento rinkimai, todėl būtina demokratinių jėgų kovą, kad dešiniosios jėgos pralaimėtų, kaip pranešama iš Portugalijos, šalies dešiniosios jėgos jau paskelbė, kad jos "nušalins" dabartinį prezidentą generolą Romaljo Eanešą.

Žinoma, demokratinių jėgų pralaimėjimo atveju vis tiek neįmanoma gražinti Portugalijos į praeitį, kada šalį valdė fašistinė diktatūra. Portugalijos liaudis toliau kovoja, kad apgintų 1974 metų balandžio 25 dienos revoliucijos iškovojimus, apgintų demokratiją.

Apolinaras Sinkevičius

**Remkite
Laikraštį
"LAISVĖ"**

Tarybų Lietuvos naujienos

[Miestų ir rajonų laikraščius pasklaidžius]

Suvažiavimo vardu pavadintame ūkyje

Silutės rajono TSKP XXV suvažiavimo tarybinio ūkio kolektyvas, našiu darbu pelnęs ūkiui šį garbingą vardą, ruošia gražias dovanas artėjančiam partijoms suvažiavimui. "Komunistinis darbas" praneša, kad Leitgirių paukštyno darbuotojai ir Paileidžių pieno fermos melžėjos jau gerokai viršijo dešimtojo penkmečio užduotis. Per šį penkmetį ūkis tris kartus tapo sąjunginio socialistinio lenktyniavimo nugalėtoju, iškovojęs TSKP CK, TSRS Ministrų Tarybos, VPST ir VLKJS CK pereinamąją raundąją vėliavą, išrašytas į sąjunginę garbės lentą TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodoje.

Suliny Nemune

"Kauno tiesa" rašo, kad Panemunėje kasamas 27 metrų gylio šachtinis šulinys. Po Nemuno dugnu jis turės 40 metrų ilgio spindulinius kanalus, į kuriuos tekės upės vanduo, prasifiltravęs per storesnį kaip 20 metrų grūntą. Suliny pradės veikti ateinančių metų pabaigoje ir per parą duos miesto vandentiekiiui apie 30 tūkstančių kubinių metrų geriamo vandens. Jis pavaduos maždaug 25 artizinius gręžinius, kuriems požeminių vandens telkinių jau reikia ieškoti už keliasdešimties kilometrų nuo miesto.

Spinduliniai gręžiniai po upe Pabaltijje daromi pirmą kartą. Kauniečiai pasiūdojo Varšuvos hidrotechnikų analogišku patyrimu.

Su "Elnio" ženklų

Sėkmingas šis penkmetis "Elnio" gamybiniam susivienijimui, informuoja Šiaulių miesto laikraštis "Raudonoji vėliava". Pagrindinėje jo įmonėje, kuri jau pradėjo savo antrąjį šimtmetį, nuo penkmečio pradžios minkštųjų odų gamyba padidinta beveik dvigubai. Susivienijimas dabar kasmet patiekia parduotuvėms per 3 milijonus porų įvairios avalynės. Daugelis pirmųjų ankščiau laiko užbaigė penkmetį. Minkštųjų odų suplovėja Socialistinio Darbo Didvyrė J. Lešinskienė dirba 1984 metų saskaita.

Pirkėjai vis mieliau perka avalynę su "Elnio" ženklų. Susivienijimo įmonėse sumontuota daug naujos technikos, įgyvendinta ir toliau tobulinama kokybės valdymo sistema. Valstybinių penkriauinių pažymėtos avalynės per metus patiekama už 5 milijonus rublių. Turtingesnis ir greičiau atnaujinamas gaminių asortimentas. Vien šiemetiniame susivienijimo produkcijos sąraše yra 78 nauji avalynės modeliai.

Įmonės pagalbinis ūkis

Nuo ankstyvo pavasario Klaipėdos mėsos kombinato darbininkų valgykloje yra agurkų, pomidorų, svogūnėlių. Įmonės pagalbinis ūkis, pažymi "Tarybinė Klaipėda", patiekia valgyklai ir mėsos.

Daugelį ūkio darbų padaro kombinato darbininkai. Tačiau čia jie atvyksta ne tik dirbti. Malonu vasarą pailsėti gražiai tvarkomoje žaliojoje zonoje, čia baigiamas įrengti nedidelis zoosodas.

Už pernykščių metų rezultatus Klaipėdos mėsos kombinato pagalbinis ūkis pelnė šalies profsąjungų pirmojo laipsnio diplomą ir piniginę premiją.

Patogų ir jaukų

Pavyzdinėje Kelmės rajono kaimo gyvenvietėje Kukečiuose šiuo metu statoma

apie trisdešimt naujų namų, maždaug du trečdaliai kooperatinio būdu. Daugumoje kolūkiečių butų veikia vandentiekis, centrinis šildymas. Kukečiuose yra vaikų darželis, valgykla.

Žmonės taip pat patraukia gyvenvietės grožis, jaukumas. "Pergalės" kolūkio architektė I. Slavinskaitė sumaniai suplanavo želdinius, vejas, vaizdinę agitaciją. Į kolūkį, rašo Kelmės "Komunistinis žodis", kasmet atsielia po 5-6 jaunas žemdirbių šeimas.

Išradėjų šeima

Kazimiero Butkaus ir jo žmonos Vladislavos moksliniai darbai skirti tam, kad ant mūsų stalo būtų skanesni ir sveikesni pieno produktai. Nuo šių metų, informuoja "Kauno tiesa", visose šalies pieno pramonės įmonėse taikomas naujas būdas piene esančioms priemonėms nustatyti, kurį pasiūlė K. Butkaus vadovaujama sąjunginio Sviesto ir sūrių pramonės mokslinio tyrimo instituto Lietuvos filialo žaliavos laboratorija. Metinė šios naujovės nauda skaičiuojama

milijonais rublių, gerokai padidėjo aukščiausios rūšies sūrių gamyba. K. Butkus turi šešis autorinius išradėjų liudijimus, apdovanotas TSRS LŪPP sidabro medaliu.

Keturis išradėjų liudijimus gavo ir šios laboratorijos vyr. mokslinė bendradarbė V. Butkienė. Laboratorinis prietaisas pieno priemaišoms nustatyti, kurį ji sukūrė kartu su vyru, bus naudojamas ne tik pramonėje, bet ir gyvulininkystės fermose.

Tėvams talkininkauja sūnus Ričardas, šio instituto aspirantas. Dar mokymams Kauno politechnikos institute, jis pelnė TSRS LŪPP bronzos medalį ir keletą diplomų už naują prietaisą, padedantį gerinti sūrių kokybę.

Vieno ūkio dvynekai

Fermų darbininkai Karolis ir Emilija Jonkai šiemet padėjo ir pirmąją klasę savo Raselę ir Ričarduką. Po dvejų metų mokyklos slenkstį peržengs dvynekai iš vairuotojų A. Gineikio ir traktorininko A. Grigučio šeimų.

Per pastaruosius septynerius metus, pastebi Kretingos "Svyturys", net aštuonios Jokūbavo kolūkio žemdirbių šeimos susilaukė dvynekų.

Parinko A. Petrauskas

TELEGRAMA IŠ LIETUVOS

VILNIUJE—PUŠE MILIJONO GYVENTOJŲ

1980 metų lapkričio 24 dieną Tarybų Lietuvos sostinėje Vilniuje įregistruotas 500 tūkstantasis gyventojas. Juo tapo dėstytojos Onutės ir inžinieriaus Algirdo Arlauskų sūnus. Tai—trečiasis jaunos šeimos kūdikis.

Pusmilijonajam Vilniaus gyventojui—jauniausiam Arlauskų šeimos nariui iškilmingų vardynų metu bus įteiktas jubiliejinis medalis su skaičiumi "500,000", kuris primins šį reikšmingą miesto gyvenime įvykį.

Tarybų valdžios metais Vilnius išaugo į stambiausią Lietuvos pramonės ir kultūros centrą. Smarkiai nunokotas karo, 1946 metais teturėjęs šiek tiek daugiau kaip šimtą tūkstančių gyventojų, miestas greitai užgėdė žaizdas, smarkiai išsiplėtė.

Vilniečiai didžiuojasi savo naujaisiais gyvenamaisiais rajonais—Lazdynais ir Žirmūnais, kurių kūrėjai apdovanoti Lenino ir TSRS Valstybinėmis premijomis. Auga Viršuliškės, Baltupiai, Seškinė, kur ne tik patogūs butai, bet ir labai graži aplinka. Viena, per pastaruosius penkerius metus vilniečiai gavo daugiau kaip 20 tūkstančių naujų butų, pastatytą 21 vaikų darželis, 14 bendrojo lavinimo mokyklų, muzikos mokykla, baigiami statyti dailės instituto rūmai. Universiteto studentai pradėjo mokytis naujame fizikos fakulteto korpusė. Tūkstančiai studentų apsigyveno naujai pastatytuose bendrabučiuose.

Per pastarąjį penkmetį vien komunaliniams reikalingam ir miesto tvarkymui išleista daugiau kaip 180 milijonų rublių.

ATEINANČIŲ METŲ GAIRĖS

Lapkričio 25-26 dienomis Vilniuje įvyko Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos sesija, kuri apsvaistė ir patvirtino 1981 metų Lietuvos TSR valstybinį ekonominio ir socialinio vystymo planą bei valstybinį biudžetą. Pranešimus padarė Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas valstybinio plano komiteto pirmininkas Aleksandras Drobnyš ir fi-

nansų ministras Romualdas Sikorskis.

Ateinančių metų plane numatyta toliau ugdyti visas materialines gamybos sferas, kelti darbo žmonių gerovę. Nacionalinės pajamos 1981 metais planuojama padidinti daugiau kaip penkiais procentais ir jos pirmą kartą viršys šešis milijardus rublių. Tris ketvirtadalius šių lėšų numatyta skirti gyventojų materialiniams ir kultūriniais poreikiams. Realiosios vidutinės vieno gyventojų pajamos padidės daugiau kaip pusketvirtą procento.

Miestuose ir kaimuose bus statoma daug naujų gyvenamųjų namų, mokyklų, kultūros ir sveikatos apsaugos įstaigų, gerinamos buitinės paslaugos. Ateinančiais metais Lietuvos pramonės įmonių produkcija padidės beveik penkiais procentais arba 400 milijonų rublių. Bus ugdoma mašinų, elektronikos, ryšių priemonių ir prietaisų gamyba. Gerokai daugiau planuojama pagaminti baldų, statybinių medžiagų, liaudies vartojamų prekių.

Žemės ūkio darbuotojams keliamas uždavinys ateinančiais metais padidinti bendrąją produkciją. Valstybės asignavimai leis nudrenuoti 100 tūkstančių hektarų šlapių dirvų, atlikti nemažai kitų laukų kultūrinimo darbų. Žemės ūkis gaus tūkstančius traktorių, javų kombainų, kitos technikos.

MERGEĖS MARIJOS ATLAIDAI

Dešimt dienų Vilniuje vyko šventosios mergelės Marijos atleidai. Aušros Vartų koplyčioje ir Teresės bažnyčioje mišias laikė, sakė pamokslą, klausė tikinčiųjų išpažinčių daugiau kaip šimtas kunigų iš visos Lietuvos, svečiai iš Lenkijos.

Atleidus pradėta rengti Vilniuje dar šešioliktaite amžiuje, kai Aušros Vartų koplyčioje buvo pastatytas stebuklingas šventos Marijos paveikslas. Nuo to laiko Aušros Vartų pradėjo lankyti maldininkai iš visos Europos.

Aušros Vartų koplyčia, kaip ir šalia esanti šventos Teresės bažnyčia, yra laikoma reikšmingu architektūrinio paminklu ir saugomas valstybės. V. Petkevičienė

Didelį pasisekimą žemdirbių tarpe turi kaimo kapela. O iš viso meno saviėkloje dalyvauja apie 300 žemdirbių.

M. Baranauko nuotr.

Igyvendinti kolūkio pasimojimai

Kai mes kalbame apie gražėjančius Lietuvos kaimus, organiškai įsipinančius į krašto poetišką landsaftą, tai visada prisimename, jog šis grožis ir poetiškumas žymiu mastu sukurtas žemdirbio rankomis.

Šiuo garbingu ir ipareigojančiu vardu didžiuojasi Šakių rajono Lenino kolūkio kolūkiečiai. Didžiuojasi tuo, kad jų ūkis vienintelis respublikoje apdovanotas Spalio revoliucijos ordinu. Už aukštus rezultatus žemės ūkio gamyboje. Už ypatingus laimėjimus sprendžiant svarbias socialines ir ekonomines problemas. Už tai, kad čia sukurtas savotiškas socialistinio kaimo etalonas, tokio kaimo, kokiu rytoj jis turi tapti visoje Lietuvoje.

Trumpa ūkio vizitinė kortelė tokia: bendras žemės plotas—6420 hektarų, iš jų apie 5200—žemės ūkio naudmenos. Per pastaruosius ketverius metus ūkio žemdirbiai kasmet gaudavo iš hektaro: grūdų po 40,5 centnerius, bulvių—148 centnerius. Kiekvienam šimtui hektarų arimo buvo pagaminta po 926 centnerius pieno, 203,3 centnerio mėsos. Tai vieni geriausių rezultatų Lietuvoje.

Šie laimėjimai neatėjo savaime, stebuklingai lazdelei pamojus. Meilė gimtajai žemei, noras padaryti ją gražesne, sugebėjimas matyti

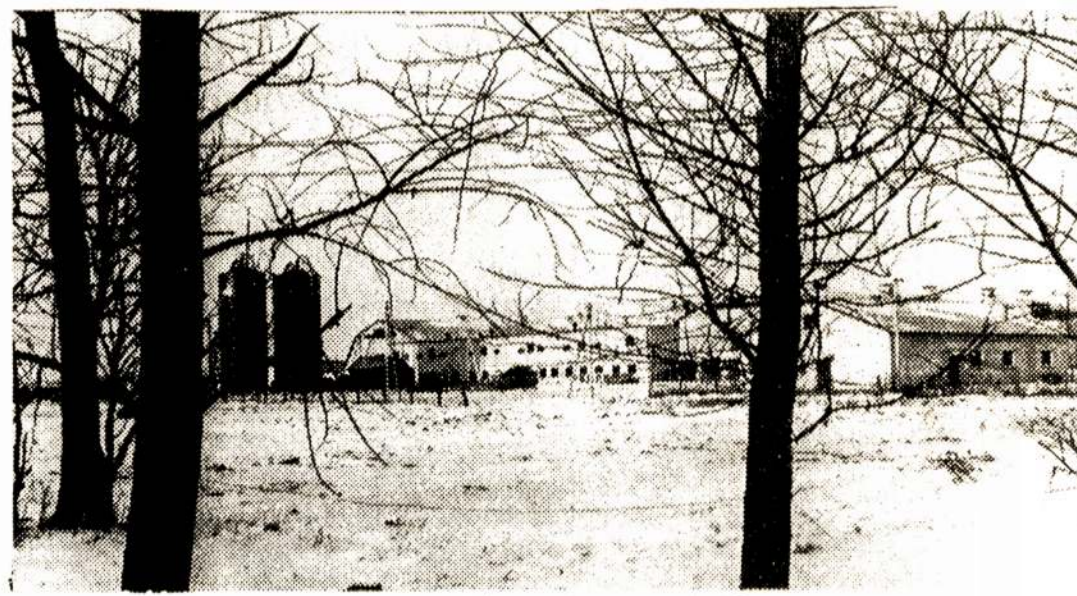
perspektyvą ir siekti jos—štai kas tapo šiandieninio klestėjimo pagrindu.

Suprantama, aukštų rodiklių nebūtų galima pasiekti be aukštos žemdirbystės kultūros, plačios melioracijos, pažangios agrotechnikos, naujaisių mokslo laimėjimų taikymo.

Šiandien Lenino kolūkio naujojoje gyvenvietėje Lukšiuose pastatyta dešimtys šiuolaikinių ūkinių pastatų. Sukurta galinga techninė bazė. Ūkyje yra 96 traktoriai, 67 automašinos, 24 grūdų kombainai, daug kitos technikos. Čia dirba 55 specialistai, baigė aukštąjį ir specialųjį vidurinį mokslą. O dabar įvairiose žemės ūkio aukštosiose mokyklose su ūkio stipendijomis mokosi dar keliolika vaikinų ir merginų.

Ūkis išrašytas į respublikinę Garbės knygą už visiška vienkiemį likvidavimą. Tai leido ne tik atpalaiduoti žymius plotus racionaliame žemės naudojimu, bet ir patatyti šiuolaikines gyvenvietes su patogiais ištaigingais namais, puikiais kultūros rūmais, erdvia mokykla, ambulatorija, 90 vietų vaikų darželiu ir t. t.

Žemdirbiai didžiuojasi, kad jų gimtasis kolūkis pavadintas Lenino vardu. Didžiuojasi, kad jų darbščiomis rankomis, protu ir širdimi įgyvendinami didieji vado priesakai.

Vienas kolūkio gyvulininkystės kompleksų.

Madride 35 šalių delegacijos procedūriniai JAV atstovų manevrai

[Pabaiga iš 1 pusl.]

mo darbas ir kurio dėka buvo sudaryti pirmieji svarbos ir savitarpiai priimtini susitarimai.

JAV atstovų akcijos procedūriniais klausimais atrodo ypač keistos, turint galvoje Amerikos delegacijos vadovo pareikšimą spaudos konferencijoje, kad JAV ketina dalyvauti Madrido pagrindinio forumo darbe "rimtai ir solidžiai".

Tarybų Sąjunga ir kitos socialistinės šalys už tai, kad Madrido susitikimas vyktų, konstruktyviai, kad jame būtų susitarta dėl tolesnių praktinių žingsnių visomis pagrindinėmis saugumo ir taikaus bendradarbiavimo stiprinimo kryptimis.

Didelę reikšmę susitikime turėtų priimtas nutarimas sušaukti konferenciją karinio įtempimo mažinimo ir nusi-

ginklavimo Europoje klausimais. Keldamos tokią iniciatyvą, socialistinės valstybės kartu reiškia pasiryžimą apsvaistyti Prancūzijos, Suomijos, Švedijos ir kai kurių kitų šalių pateiktus pasiūlymus ir idėjas.

Madride, socialistinių, kai kurių neutralių ir kitų šalių atstovų nuomone, reikia užtikrinti subalansuotą žengimą į priekį visais pagrindiniais Baigiamojo akto aspektais, liečiančiais tiek ekonomikos ir karinio įtempimo mažinimo problemas, tiek ir kultūros, švietimo, žmonių kontaktų klausimus.

Suprantama, toks žengimas į priekį galimas tik esant tai būtina sąlygai, kad visi susitikimo dalyviai vadovausis gera valia, siekimu mažinti tarptautinį įtempimą ir plėsti savitarpiai naudą bendradarbiavimą.

KRISLAI "LAISVĖ" IŠ LIETUVOS

Kelios pastabos amerikietiška tema

Šį kartą "Laisvės" skaitytojams norime trumpai papasakoti apie kelis leidinius, susijusius su Amerikos ir tiesiogiai su tos šalies emigrantų, jų tarpe lietuvių, gyvenimo temomis. Ši informacija, manome, skaitytojams bus idomi ir naudinga.

1. "Darbo Amerikos sūnus"

Taip pavadinta neseniai rusų kalba Maskvoje išleista M. Lapickio monografija apie Gus Hall. Ji pasirodė šio įžymaus amerikiečio, JAV Komunistų partijos generalinio sekretoriaus 70-ties metų sukakties išvakarėse.

Knyga prasideda jos autoriaus pasikalbėjimu su G. Hall Maskvoje, kai jis ten viešėjo Didžiosios Spalio socialinės revoliucijos 60-mečio (1977 m.) proga. Atsišveikindamas su būsimos knygos autoriumi G. Hall tasyk pasakė:

"Tiktai nereikia perdėti mano nuopelnų. Partija, jos didvyriška istorija—štai kas turi būti knygos širdis".

Istorikas M. Lapickis rašdamas apie G. Hall, atsižvelgė į šį pageidavimą. Tat jo monografijoje G. Hall gyvenimas ir intensyvi revoliucinė—partinė jo veikla parodoma JAV Komunistų partijos nueito didvyriško ir sunkaus kelio fone.

Knygoje susipažįstame su šio įžymaus JAV darbininkų klasės veikėjo gyvenimu nuo jo vaikystės iki šių dienų. Gimęs 1910 m. spalio 8 d. Minnesotos valstijoje suomių emigrantų šeimoje, G. Hall (tikroji pavardė Arvo Gasas Halbergas) augo revoliucinėje aplinkoje, kur brendo ir formavosi jo klasinė sąmonė ir pasaulėžiūra. Jo tėvai dar Suomijoje buvo aktyvūs darbininkų socialistinio judėjimo dalyviai, atsikėlę į JAV, prisidėjo prie tos šalies Komunistų partijos kūrimo.

Nuo 14 metų amžiaus G. Hall, palikęs mokyklos suolą, pradėjo darbininko kelią. Jo daliai teko išbandyti įvairiausius darbus ir profesijas. Jis buvo medkirtys, dirbo prie geležinkelio tiesimo, plieno liejyklose ir kituose fabrikuose.

G. Hall anksti įsijungė į revoliucinę darbininkų kovą, į unių veiklą. Nuo 1927 metų jis JAV Komunistų partijos narys. Nuo paprasto eilinio komunisto G. Hall išaugo iki šios šalies Komunistų partijos vadovo. 1959 m. jis buvo išrinktas partijos Nacionalinio komiteto sekretoriumi, o JAV Komunistų partijos XVII suvažiavime (1959 m. pabaigoje) tapo jos generaliniu sekretoriumi, kurio poste yra iki šiol.

Šį didžiulį pasitikėjimą ir vadovo autoritetą G. Hall pelnė savo ilgamete pasiaukojama revoliucine veikla, pasižventimu darbininkų klasės interesams, revoliucionieriaus drąsa ir dvasios stiprybė. Jokie persekiojimai, ilgi metai kalėjimuose nepalaužė šio žmogaus ir komunisto, stovinčio JAV komunistų partijos priešakyje.

M. Lapickio knygoje apie G. Hall ne kartą yra minimi ir lietuvių emigrantai. Autorius rašydamas apie JAV gyvenimo socialinius-politinius bei ekonominius reikšinius remiasi ir A. Bimbos veikalu "Amerikos darbininkų klasės istorija", išleista rusų kalba 1930 m. (p. 40).

2. Etninių grupių spaudos tyrinėjimai

JUNESKO leidžia specialų žurnalą informatikos, biblio-

tekininkystės ir archyvo mokslo klausimais. Vienas iš šio žurnalo numerių yra paskelbtas straipsnis "JAV etninių grupių periodinės spaudos tyrinėjimas". Jo autorius—Liubomiras R. Uinaras (Wynar L. R.). Kento universiteto etninių grupių leidinių tyrimo Centro direktorius.

Straipsnyje plačiai nušviečiami ir apibūdinami darbai, kurie per pastarąjį dešimtmetį yra atlikti tyrinėjant įvairių tautybių JAV emigrantų periodinę spaudą, jos istoriją ir dabartį.

Cia paminėtas ir vienas kitas lietuviškas leidinys. Tačiau neturėdami L. R. Uinaro minimų darbų ir nesuspajinę su jais negalime pasakyti, kiek juose atspindi JAV lietuvių etninės grupės periodika, kas padaryta amerikiečių nagrinėjant jos praeitį ir šią dieną.

Būtų gerai, kad kas nors iš JAV lietuvių konkrečiau pasidomėtų tais amerikiečių tyrinėtojų darbais ir juos apžvelgtų bei apibūdintų.

3. "Senosios lietuvių ateivių vedybos"

Vilniuje einantis "Gimtųjų krašto" savaitraštis (1980. IX.11.) išspausdino V. Ingauto medžiagą apie Vinco Valkavičiaus (Walkowich) studiję "Senosios lietuvių ateivių vedybos" (anglų kalba).

Si nedidelės apimties (25 p.) knyga nagrinėja Worcesterio lietuvių vedybas, remiamasi 1910-1915 m. ir 1930-1934 m. duomenimis. Nors tai yra lokalizuotos vietos tyrinėjimai, bet jis atskleidžia ir kai kuriuos bendresnius lietuvių senosios emigracijos vedybų reiškinis ir tendencijas.

Toks darbas, kaip rašo minėto straipsnio autorius, iš tikrųjų yra "retos ir brangios pastangos". Juo labiau, kad ši knygelė priklauso autoriui—V. Valkavičiui—savo laiku paskelbusiams dėmesio verta, faktais vertinga knyga apie pagarsėjusią A. Bimbos bylą 1926 metais.

Kazys Antanaitis

Pabaltijo muzikologų konferencija Vilniuje

Vilniuje įvyko keturioliktoji Pabaltijo muzikologų konferencija, skirta Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje 40 metų. Konferencijos tema buvo "Tarybinių Pabaltijo respublikų muzikinės kultūros ištakos, raida ir būklė".

Konferencijoje aptartos pagrindinės Estijos, Latvijos ir Lietuvos tarybinės nacionalinės muzikos kryptys, vaikų muzikinio lavinimo bei muzikinio švietimo problemos.

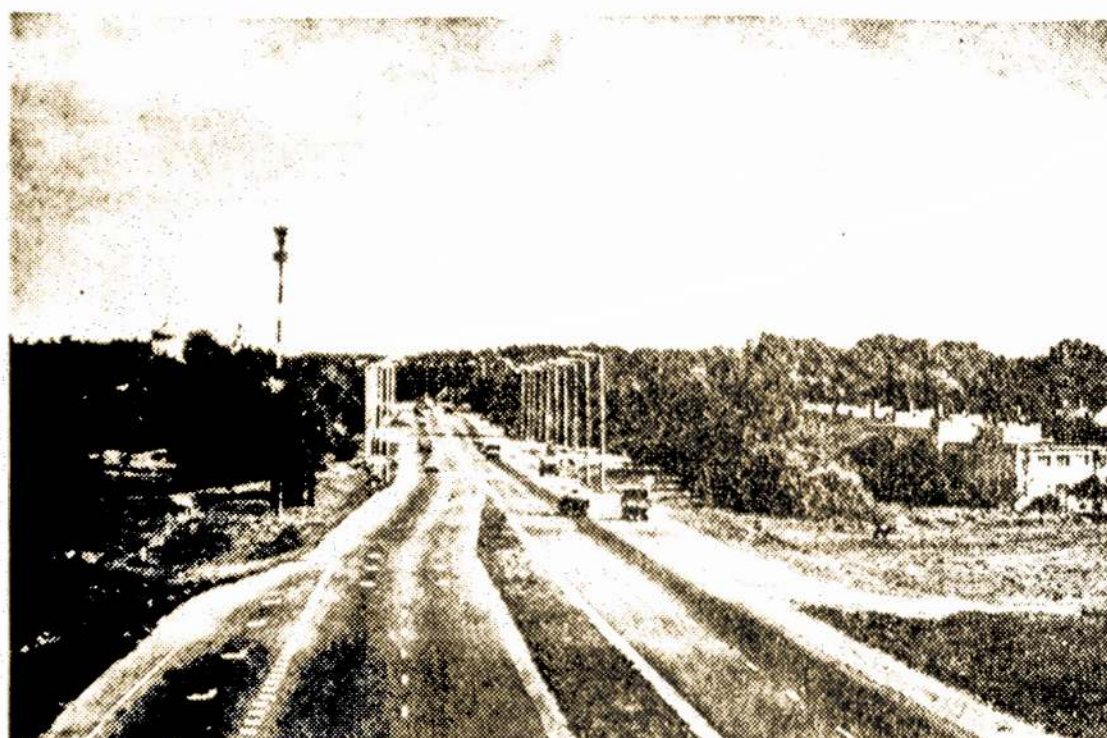
Konferencijos programoje buvo Estijos kamerinio choro "Elerchein", Lietuvos TSR nusipelnusio artisto R. Katiiaus, taip pat Latvijos kompozitorių kūrinių koncertai.

● SIMTAS ZODŽIŲ PER SEKUNDĘ

Trylikametė Los Andzeleso gyvenėja Merisė Aragon per savaitę perskaitė 11 storų knygų. Ji gali skaityti ir įsiminti perskaityto teksto prasmę 6 lūkst. zodžių per minutę greičiu. Mergaitė dar niekada nebuvo pervažgusi nuo šio užsiėmimo. Dabar Merisė studijuoja Kalifornijos universiteto trečiame kurse Berklyje. Mažoji studentė tikisi baigti medicinos ir teisės fakultetus iki dvidešimties metų. — rašoma bulgarų žurnale "Paraleli".

Idomi kelione į Kauną

VLADAS RAILA

Greitkelis vėl tiesiasi plačiomis juostomis Kauno link

Pakeliui į Vievį—architektūriškai savita Rykantų bažnytelė.

Kai lankiausi Lietuvoje "Mokslas ir Gyvenimas" žurnalo vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas Algimantas Semaška man padovanojo jo parašytą kelionių knygą "Po Lietuvą automobiliu".

Sis jaunas talentingas žurnalistas važinėdamas po Lietuvą automobiliu, surinko istorinę medžiagą apie Lietuvos miestų miestelių ir bažnyčių kilmę, pažvelgė į dabartinio, pakilusio gyvenimo padėtį: trumpais bruožais, parašė 300 puslapių knygą. Taipgi pažymėdamas kur, kokie žymūs Lietuvos žmonės yra gimę ir augę ir savo laiku kultūrinius bei visuomeninius darbus atlikę.

Si knygą tai tikras Lietuvos respublikos vėdrodis, geriausiai padedantis geografiniai ir istoriniai pažinti gimtąjį kraštą. 1977 metais A. Semaška su kitų žurnalistų talka yra sudaręs kita knygą apie Kauną, kurioje pažvelgiama tolimo miesto praeitis. Pagal istorinius ar legendinius duomenis Kaunas tikrai yra lietuvių tautos kilmės lopšys. Archeologiniai radiniai rado, kad daug metų prieš mūsų erą žmonės gyveno Nemuno ir Neris santakoje. Iš kur tie žmonės čia pateko ir dėl ko ši gyvenvietė pavadinta—Kaunas?

"Legendoje apie lietuvių kilmę, užrašytoje XVI a. sudarytame plačiame Lietuvos metraštyje, minimas ir Kauno vardas. Pasak legendos, pirmajam mūsų eros amžiuje Romos didikas Palemonas, dėl imperatoriaus Nerono persekiojimų, buvęs priverstas palikti savo tėvynę ir išplaukęs šiaurės vandenimis naujos tėvynės ieškoti. Kartu su juo į kelionę išsirušė ir 500 kilmingų romėnų. Pasiekę Nemuno žiotis, toliau jie plaukė prieš srovę iki Dubysos, čia nuostabią vietovę suradę ir apsigyvenę."

Palemonas naujoje tėvynėje susilaukė trijų sūnų. Iš jų—Barkas buvo vyriausias, vyresnysis, Kunas ir Speras—jauniausias.

Barkas įkūręs miestą prie Jūros upės—Jurbarką. Kunas keliaus Nemunu aukšty, praplaukęs Nevėžį, ten įsteigęs miestą ir pavadinęs jį savo vardu, šis varuvas vėliau žmonių lūpose kiek pakitęs ir skambėjęs "Kaunas".

Vidurinis brolis Kunas

buvęs laimingiausias, jo giminė klestėjo ir plėtėsi. Kuno sūnus Kernius ir Živibuntas išėjo į priešingas puses nuo Kauno savų kunigaikštysčių steigti.

Kernius už Neris įkūręs vėliau pagarsėjusį miestą Kernavę, o Živibuntas užvaldęs "Žemąją žemę"—Žemaitiją.

Perskaitęs šią senos praeities legendą, išsirušiau pamatyti dabartinį Kauną, kuris prie Nemuno ir Neris išaugęs į didmiestį, su 377,000 gyventojų. Vėl mane lydi geras išsivijęs lietuvių bičiulis, "Minties" knygų leidyklos, Gintaro redakcijos vyriausiasis redaktorius Vytautas Kazakevičius. Sakau: dar Vilnius ir Kauno yra daug kas matytino.

Mus veža "G. K." redakcijos šoferis Juozukas, labai draugiškas vaikinai. "Volga" sveičia autostrada kaip pašėlus, pilnu greičiu. Atrodo kaip Amerikoje.

Bematant atsidurėm Elektrėnuose. Per pastaruosius 20 metų išaugo naujas Elektrėnų miestas su virš

8,000 gyventojų, prie pastatytos galingiausios Lietuvoje šiluminės elektrinės, kuri patiekia 1,800 tūkstančių kilovatų energijos Lietuvos pramonei, miestams ir kaimams apšviesti.

Cia statybininkai užtvėnkė Strėvos upę, sujungė kelis ežerėlius, išsiliejo didžiulės Eletrenų marios. Vanduo naudojamas agregatams aušinti, tad ir vandenį prišildo, nes dalis marių ir žiemą neužšala, gerai veisiasi žuvis, žiemavoja vandens paukščiai.

Prie marių pastatytas modernus "Perkūnkiemio" restoranas, kad primintų čia tokiu vardu kaimėli buvusį.

Iš ryto restoranas dar buvo uždarytas, veikė tik aludė. Pavaikščiujom marių pakraščiu ir į marias nutiestu tiltu. Pavaikščiujom miesto gatvėmis, vėl keliavom linkui Kauno.

Sustojom Žiezmaruose. Tai tipiškas Lietuvos miestelis. Prie bažnyčios plotaka aikštelė. Senuose namuose įsikūrusios parduotuvės. Vytautas tuoj bėga į knygyną, ieško knygų pirkti, kurios Vilniuje jau išparduotos, o provincijoje dar yra užsilikusių. Aš irgi užėjęs į knygyną radau labai gerų Lietuvos žemėlapių. Nupirkau keturis.

Salia senamiesčio išsistatytą naujų mūrinių namų—Žiezmariai. Tai Lietuvos gėlininkų sostinė. Tarybinis ūkis išaugina apie milijoną įvairių gėlių. Turi 300 hektarų vaismedžių sodą.

Vėl sveičiame automagistrale.

Pasukę į dešinę, už 6 kilometrų pasiekėm Kaišiadorius (rajo centro). Lietuva pila, kaip iš kibiro. To lietaus visur buvo per daug. Tad miestą teko matyti tik per automobilio langą. Sako, kad apie Kaišiadorius veikia du dideli paukštiniai. Vienas per metus išaugina 4 milijonus brolių, kitas pagamina 50 milijonų kiaušinių.

Jau artinasi dyklytė valandą. Reikia pasiekti Kauną. Jau matyti Kauno marių vandens plotai. Laimei, ir lietus nustojo lyti, kai pasiekėm Kauno rotušės aikštę. Čia mus sutiko Kauno miesto "gaspadorius" Vladas Mikulėnas, kuris su užsienio šalimis draugystės draugijos atstovas Olegas Teremtevas. Nuo čia prasidėjo turas po Kauną.

J. MARCINKIČIUS

ŽIURĖJIMAS Į LIETUVĄ

1. IS TOLI

*Begalinėj begalinėj žemėj
as toksai mirtinas be tavęs,
as labai tamsus be tavo rankų.*

*Kur man dėt tą akmenį — save —
jei, gimtoji, ne po tavo durim,
kad lengviau būt žmogui po darbų
slenksti peržengti į tavo mielę.*

2. IS ARTI

*Nuo skausmo ir nuo grožio
gerklė užsiliepsnos:
pasupk mane ant žodžio,
iškelk ligi dainos.*

*Jau tu mane pripylei
aušros ir vylurių.
Dabar išniuoš man tylią,
ką aš išvertk turui.*

3. IS TOLMINKIEMIO

*Jau nieko nesimato.
Jau tik skauda.*

Koks ilgas amžinatilsis tie „Metai“!

*Įsminga išnykimo takas į krūtinę.
Atsiveda taku tuo Donelaitis
pulkelį būrų nuo šventoriaus. Sako:
„Jau nebėra kur dėtis“.*

Nežinau,

į kur žiūrėt: į dangų, ar į žemę.

Vertinga dovana skaitytojams

Vilniuje "Minties" leidykla išleido dvitomi "Už ateitį šviesia", skirtą Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje keturiasdešimtmečiui. Datas, kuri savo reikšmingumu turi lygtį Lietuvos istorijoje,—1940 metų vasarą lietuvių tauta pasuko vieninteliu teisingu socializmo keliu. Nuo to laiko iki šių dienų Lietuvos liaudis drauge su visomis tarybinėmis tautom patyrė ir skaudžių išmėginimų metus, ir stulbinančių laimėjimų džiaugsmą. Nenuostabu, kad revoliucinė kova, istoriniai įvykiai, socialiniai pertvarkymai, laimėjimai moksle, kultūroje, ekonomikoje iššaukė daugelio ryškių asmenybių vidinį poreikį—pasidalyti su skaitytojais savo prisiminimais.

Tarybų Lietuvoje daug išleista ir išleidžiama revoliucinio judėjimo veteranų, Tarybinės Armijos 16-osios lietuviškosios divizijos karių, Didžiojo Tėvynės karo partizanų, socializmo kūrėjų, meumarių knygų. Jos labai populiarios skaitytojų tarpe. Todėl Tarybų Lietuvai pažymint garbingą keturiasdešimtmetį, buvo sudarytas istorinės-revoliucinės tematikos atsiminimų rinkinys. Jos sudarytojai D. Mėlynienė, K. Kalnuienė ir A. Marčiukas atrinko, supaprastavo ir pateikė daugumoje jau publikuotų atsiminimų ištraukas. Jie siekė, kad dvitomyje "Už ateitį šviesia" atsiskleistų ryškūs revoliucinės praeities įvykiai, įsimenantys Didžiojo Tėvynės karo epizodai, socializmo kūrimo Lietuvoje faktai.

Gausus ir įvairus atsiminimų rinkinio autorių ratas. Tai ir Lietuvos Komunistų Partijos bei respublikos vadovai, ir eiliniai partijos nariai, pogrindžio sąlygomis, Didžiajame Tėvynės kare, kuriant socializmą respublikoje, atidavę visas savo jėgas ir sveikatą vardan pergalės, kilnios idėjos įgyvendinimo.

Nors prabėgomis apžvelkime kiekvieną rinkinio tomą. Pirmasis apima 1918-1940 metų laikotarpį. Jis pradeda V. Kapsuko straipsniu apie marksistinės partijos Lietuvoje ištakas ir įkūrimą. Šią temą betarpiškai papildo LKP I suvažiavimo bei socialinės revoliucijos dalyvių K. Požėlos, A. Juškevičiaus, K. Klorio prisiminimai.

Apie komunistų veiklą sunkiomis pogrindžio sąlygomis, apie jų siekimą tarnauti Lietuvos darbo žmonėms, ginti jų interesus nuo buržuazijos puolimo pasakoja savo atsiminimuose E. Bilevičius, J. Pranckūnas. Sudėtingą politinę padėtį 1926 metais rinkimu į Lietuvos III seimą metu nušviečia B. Baranuskas. Jis parodo komunistų siekimą panaudoti rinkiminę kampaniją buržuaziniam režimui demaskuoti, partijos įtakos masėse stiprinimui.

Apie fašistinį perversmą, po jo sekusias represijas ir žudymus pasakojama K. Didžiulio, M. Šumausko atsiminimuose. Komunistų partija nepalūžo nuo reakcijos smūgiu. Ji telkė į antifašistinę liaudies frontą demokratines ir patriotines jėgas. K. Maciūnas, J. Vildžiūnas, J. Naraitis, P. Žvirblis, D. Prankeinė, L. Solominas ir kiti pasakoja, kaip komunistai dalyvavo liaudies kovoję prieš fašizmą ekonominės krizės metais, 1935 metų Suvalkijos valstiečių judėjime bei 1936 metų Kauno visuotiniame darbininkų streike.

Pateikiamos ištraukos iš Memuarių knygų apie re-

voliucinio judėjimo ir Lietuvos KP vadovus—V. Kapsuką, Z. Angarietį, P. Eidukevičių, K. Požėlą, A. Sniečuką. Apie juos savo prisiminimuose pasakoja V. Vildžiūnas, A. Matulaitytė, M. Bordonaitė.

Didelę pirmojo tomo dalį užima pasakojimai apie pogrindinių spaustuvų darbą, nelegalios komunistinės spaudos leidimą ir platinimą, komunistų areštus, jų kovą kalėjimuose, politinį išeinių lavinimą. Pirmasis tomas baigiamas J. Paleckio, K. Petrausko, Ch. Aizeno, B. Abdulskytės—Slapšienės atsiminimais apie 1940 metų socialinės revoliucijos įvykius Nemuno krašte, Tarybų valdžios atkūrimą ir pirmuosius jos žingsnius.

Antrasis tomas pradeda ilgametio Lietuvos Komunistų partijos CK pirmojo sekretoriaus Antano Sniečaus straipsniu ir kalbų fragmentais, kuriuose glaudai nusakomi po Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje iškile uždaviniai. J. Paleckis, M. Gedvilas, M. Jučas-Kučinskas, V. Vitkauskas, A. Venlova ir kiti jau pasakoja apie ryškius poslinkius pirmiaisiais naujo gyvenimo mėnesiais.

Bene didžiausią antrojo tomo dalį užima Didžiojo Tėvynės karo dalyvių prisiminimai. Apie Raudonosios Armijos, kurios sudėtyje buvo ir 2-sis lietuviškasis šaulių teritorinis korpusas, gynybines kautines, priverstinį traukimą pirmosios karo dienomis pasakoja J. Maciūskas, V. Karvelio, V. Motieko, V. Lunio, P. Petro- nio atsiminimai—apie 16-osios lietuviškosios šaulių divizijos formavimąsi ir jos kovas. Daug spausdinama partizaninio judėjimo Lietuvoje dalyvių prisiminimų.

Broliškosiomis tautos padedant, Tarybų Lietuvos darbo žmonės užgydė karo padarytas žaizdas. Iš griuvėsių pakilo Lietuvos kaimai ir miestai. Socialistiniais pagrindais buvo pertvarkytas liaudies ūkis, sukurta socialistinė kultūra, išsigalėjo marksistinė, lenininė ideologija ir pasaulėžiūra. Šiuos svarbius pertvarkymus atskleidžia LKP ir respublikos vadovų P. Griškevičiaus, A. Barkausko, J. Maniūšo straipsniai, o taip pat A. Liko, J. Avyžius, F. Bielauško memuarai.

Dvitomyje "Už ateitį šviesia" telpsi memuarinė bei publicistinė medžiaga ryškiai atspindi ilgą, komunistų partijos vadovaujamą lietuvių liaudies kovą už tarybų valdžios atkūrimą ir įtvirtinimą, už socializmą sukurimą Lietuvoje. Dvitomis—vertinga dovana tiems, kas domisi revoliucine Lietuvoje praeimi, jos šiandieniniais laimėjimais.

Antanas Kubilius

"Minties" leidyklos TSKP redakcijos vedėjas

SEIŠS GYDO!

Aiškindami, ar seišs padeda gyli žaizdoms, australų mokslininkai pelėms padarė įpyvos nugarose ir kai kurias jų po vieną suleido į narvus, o kai kurias — grūpėmis. Kas dvi dienas matavo jant žaizdų dydį, buvo nustatyta, kad grupinėse narvuose, kur pelės laizydavo vienos kitų žaizdas, šios gijo greičiau, negu atskiruose narvuose buvusių pelių. Vėliau grupelė pelių buvo išimtos seilių liaukos: priekinių, pažandžių ir polietėvių. Pašalinus pažandžių ir polietėvių liaukas, žaizdos lėčiau gijo, priešais — natūralioji liauka. Tyrinėtojai mano, jog pažandžių ir polietėvių liaukose esama žaizdų gijimą skatinančios medžiagos, — rasoma Anglijos žurnale „New Scientist“.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

Italijos žemės drebėjimo nukentėjusiems gelbstintys užsijėję kaukes surenka Teora rajone žuvusiųjų lavonus, deda į karstus, neša laidot.

Napoli, Italija. — Pietų Italijoje pergyvenusieji žemės drebėjimą ir išlikę gyvi, ieškojo tuščių butų ir radę, juose apsigyveno. Išveržė ir apsigyveno ir daug vietos turinčiame vienuolyne. Policija visur sustiprino apsaugą nuo vagysčių.

Didžiausias trukumas

karstų, kurių nespėjo pagaminti. Daug lavonų laidojama suvyniotų antklodėse mėsiniuose kapuose, smulkesni lavonai laidojami po du viename karste. Sėsmologijos observatorija prie Vezuvių įregistravo dar 19 kartų mažesnių žemės drebėjimų.

LENKIJOS AGENTŪROS PAP ŽINIOMIS—SVARBIAUSIA MAISTO PROBLEMA

Varšuva. Čia įvyko LJDP CK Politinio biuro posėdis, kuriame buvo įvertinta šalyje susidariusi socialinė-politinė padėtis, taip pat apsvaistyti klausimai dėl padėties liaudies ūkyje ir vidaus rinkos problemos.

Susiduriama su komplikacijomis aprūpinant gyventojus maisto produktais. Rinkos pusiausvyros nebuvimą sąlygoja du veiksniai: viena, per greitai didėja darbo užmokestis, kita, mažiau pagaminama prekių ir sumažėjo darbo našumas. Streikai, arba grasinimas juos surengti didina įtempimą, žmonės daugiau perka prektų, gilėja dabartinė krizė. LJDP CK Politinis biuras pasisakė už tai, kad kuo greičiau būtų sureguliuoti minėti klausimai.

LJDP CK Politinio biuro posėdyje buvo pabrėžta, kad svarbiausias uždavinys šiuo metu—maksimaliai naudoti visus gamybinius pajėgumus, atkurti darbo ritmą.

IS SPAUDOS KONFERENCIJOS

Madrid. — Tarybų Sąjungos delegacijos 35 valstybių—saugumo ir bendradarbiavimo Europoje pasitarimo dalyvių atstovų Madrido susitikime vadovas, TSRS užsienio reikalų ministro pavaduotojas L. Iljičiov susitiko su žurnalistais, nušviečiančiais šį forumą, ir atsakė į jų klausimus.

Iš pat pradžių, parengiamasis susitikimas Madride įgavo, galima pasakyti, dramatišką pobūdį. Kai kurios delegacijos norėjo priminti tokią dienotvarkę ir tokią darbo tvarką, kuri prieštarautų Helsinkio dvasiai. Tai rodė, kad mėginama išvystyti ideologinę konfrontaciją, organizuoti Madrido susitikime savotišką žodinę koridą. Tačiau galiausiai organizaciniais klausimais buvo pasiektas kompromisas, darbotvarkė buvo suderinta.

Tarybų Sąjungos delegacijos vadovas pranešė, kad plenarinis posėdis buvo, kaip susitarė susitikimo dalyviai, uždaro pobūdžio ir todėl kai kurių delegacijų organizuotas "informacijos" apie šį posėdį "nutekėjimas" gali būti tik smerkiamas.

Ryšium su tuo, kad "pasklido informacija" apie JAV delegato kalbą uždarame posėdyje, vienas korespondentas paklausė: "Ar jūs nematote, kad Jungtinės Amerikos Valstijos nori sužlugdyti Madrido susitikimą laiko-

NESILIAUJA CHUNTOS NUSIKALTIMAI

San Chosė. — San Salvadoro apylinkėse rasta 18 jaunu žmonių lavonų. Kankinimų metu, jų kūnai sužaloti, rankos surištos spygliuota viela. Kitame sostinės rajone fašistuojantys smogikai nužudė penkis patriotus.

Siuos pranešimus perdavė užsienio informacijos agentūros. Per parą kariuona ir ultradešinėsios fašistinės grupuotės šioje Centrinės Amerikos šalyje nužudė 30 žmonių. Šiais metais reakcijos aukomis tapo daugiau kaip 8700 patriotų.

RAGINA SUSTIPRINTI IRANO APGYNIMĄ

Teheran. — Kalbėdamas atvirame Irano parlamento posėdyje Abadano miesto deputatas Rašidijanas pareiškė, kad blokados žiedas aplink šį miestą kasdien siaurėja. Jis pareikalavo iš šalies vyriausybės ir Irano karinės vadovybės į šį rajoną permesi pastiprinimus ir aprūpinti Abadano gynybą "ne tik šautuvais, bet ir kitų rūšių ginklais".

tarpiu, kai bus keliama nauji pasiūlymai, kaip vystyti įtempimo mažinimą ir įgyvendinti Helsinkyje suderintus principus?

"Iki šiol," pasakė Tarybų Sąjungos atstovas, "man sudarė įspūdį, kad JAV apskritai nori nuvesti Madrido susitikimą į akliavietes ir užkampius. Aš tik noriu pabrėžti, jog saugumo stiprinimo ir bendradarbiavimo plėtimo Europoje klausimai, karinės konfrontacijos mažinimas yra tokie svarbūs, kad kiekvienas, kuris sutrukdys teigiamai spręsti šias problemas, prisiims nepaprastai sunkią atsakomybę."

Atsakydamas į klausimą ryšium su tuo, jog JAV atstovai Madrido susitikime stoja prieš pasiūlymą surengti konferenciją, skirtą karinio įtempimo mažinimui ir nusiginklavimui Europoje, Tarybų Sąjungos delegacijos vadovas pasakė, kad tokia JAV pozicija buvo žinoma ir iki Madrido susitikimo.

JAV neigiamai sutiko šį pasiūlymą tuojau pat, kad ji išsklė Varšuvos Sutarties valstybių Politinis konsultacinis komitetas. Tačiau mes galime su pasitenkinimu pažymėti, jog Europos šalys, pavyzdžiui, Prancūzija, Švedija, Suomija ir kitos, stoja už tai, kad būtų surengta konferencija, kuri apsvaistytų minėtas problemas.

KANADOS ŽINIOS

MONTREAL, QUEBEC

UŽEJO MIRČIŲ BANGA

Montrealiečiai per paskutines dvi savaites pergyveno didelius sukrėtimus, nes čia tarpe tautiečių siauta, kaip ją pavadino, mirties epidemija. Pereitame "Laisvės" num. minėjau apie 4 mirusius tautiečius, o šį kartą mirusių skaitlinė pasididino iki 9. Štai jie:

Lapkričio 6 d. iš gyvųjų tarpo išsiskyrė montrealiečiams ir kitų kolonijų tautiečiams gerai žinomas Mykolas Gudas, sulaukęs 78 m. amžiaus. Dideliam sielvartui paliko silpnos sveikatos žmoną, dukrą, sesutę, M. Naurienę ir seserėčią J. Smith.

Velionis kilęs iš Dapšių kaimo Kupiškio, Simonų, valsč. Į šią šalį atvyko 1926 metais. Čia greitai susipažino su pažangiu minčių tautiečiais, kurie jau planavo, organizavosi kurti kultūrinę ir apšvietos draugiją (dabartinę L. L. D.) ir Pašalpinę, Dūnų ir Dukterų draugiją.

Velionis greit įsitraukė į veikimą. Per kelis atvejus jis ėjo pašalpinės draugijos pirmininko pareigas. Veikė LLD-joj, įvairiuose komitetuose. Kaip ne eiliniu delegatu atstovaudavo įvairiuose suvažiavimuose, kongresuose. Tik vėliau, pradėjus sveikatai šlubuoti, jo veikla silpnėjo. Nors būdamas silpnos sveikatos, jis dar šiemis metais sutiko eiti pašalpinės draugijos pirmininko pareigas, bet jam mažai teko veikti, nes liga smarkiai pakirto ir per tris atvejus išbuves ligoninėje, amžinai užgeso. Į jo šermentis atsilankė daug tautiečių. Atsisveikinimo su velioniu kalbas pasakė J. Urbanavičius ir B. Kvietinskis.

Lapkričio 12 d., žaibo greitumu žinia aplekė, kad tik tris dienas pasirgusi, mirė Pranute Skripkienė (Sumskaitė) vos peržengus 70 metų amžiaus. Dideliame nuliūdime paliko savo sergantį vyrą Jurgį, sūnų su šeima, dukrą, 5 anūkelius ir sesutę Jungtinę Amerikos Valstijose.

Velionė į šią šalį atvyko pas savo vyrą iš Seinų, Kapčiamiesčio ir Varviškės kaimo. Velionė visiems buvo plačiai žinoma, kaip labai draugiška, paslaugi, pilna jūmor. Nepaprastai darbšti. Ne tik vyras, vaikai ir anūkeliai jos labai pasigės, kurį visą savo širdį, rūpestį ir jėgas aukavo, jiems visai gelbėdama rūpinamasi, bet skaudų smugį paliko ir draugams, kurių turėjo labai daug, o ypatinai Lietuvų Moterų Klubo narės jos labai pasigės, nes Skripkų patalpose susirinkdavome įvairioms susibūrimams ir jausdavomes kaip atėjusios pas savo sesutę, ar motiną pasisvečiuoti, nes ji visuomet su šypsena, su baikomis mums pasitikdavo, ir viskas mums būdavo paruošta.

Šermentys buvo ilgi, atsilankė nemažai tautiečių. Karstą puošė daug vainikų. Atsisveikinimo žodžius tarė nuo Moterų klubo O. Veršinskienė ir J. Vilkelis. (Jis kalbėjo šermentinėje ir kapinėse). Abu kalbėtojai šią nepaprastą gero būdo ir labai draugišką asmenybę šiltai prisiminė.

Lapkričio 12 d. staigiai mirė Kostė Rudinskienė (Velykaitė). Liko liūdintis vyras, duktė, sūnus ir sesutė T. Lietuvoje. Velionė į šią šalį atvyko 1928 m. iš Jučiūnų kaimo, Kedainių rajono. 1944

m. sukūrė šeimyninį gyvenimą su Valium Rudinsku. Susilaukė sūnaus ir dukros. Velionė stengėsi juos išmoksinti: sūnų advokatu, kuris šiuo laiku tautiečiams nemažai padeda savo profesija, taipgi yra ir nepavarduojamas talkininkas Sūnų ir Dukterų pašalpinėje draugijoje, kur jis eina išdininko pareigas. Duktė gabi gydytoja, kuri tautiečiams suteikia skubią pagalbą.

Velionė buvo pažangiu minčių. Skaitė ir rėmė pažangią spaudą. Į jos šermentis ir išleisti į kapus, susirinko gražus būrys tautiečių. Atsisveikinimo kalbą pasakė J. Urbanavičius.

Lapkričio 4 d. po ilgos ir sunkios ligos mirė Mary Staniulienė (Bendžaitytė), sulaukusi 75 metų amžiaus. Paliko dvi dukras su šeimomis ir dvi sesutes T. Lietuvoje. Prieš keletą metų mirė jos vyras.

Lapkričio 9 d. auto avarijoje užsimušė jaunuolis, vos sulaukęs 22 metų amžiaus St. Lavinskas. Dideliame liūdesyje liko tėveliai, sesutė ir brolukas. Velionio palaikai buvo sudginginti.

Visų mirusiųjų šeimoms ir artimiesiems gili užuojauta, o mirusiams amžina ramybė.

LIGOS, NELAIMĖS

Taipgi auto nelaimėje smarkiai buvo sužeistas Arvydas Krikščiokaitis. Jis ligoninėje išbuvo 3 mėnesius laiko.

Ir vėl buvo sunkiai susirgusi Nelie Braknienė. Teko išbūti kurį laiką ligoninėje.

Kristiną Simonienę buvo chuliganai gatvėje užpuolė apiplėšimo tikslu. Ją gerokai apmušė.

Jonas Vanagas staigiai susirgo ir tapo paguldytas į Jean Talon ligoninę.

Dana Kaušlytė viešėjo

Toronto.

K. Greibus, kuris šiuo laiku darbuojasi Calgaryje, buvo atvykęs į Montrealą aplankyti savo mamytę, brolių su šeima ir kitus pažįstamus.

Alice Juškievė sunkiai persirgo gripu, net per du atvejus buvo atkritus.

St. Virbalas su savo drauge išvyko žiemavoti į Floridą.

Lapkričio 16 d. Viktoras Verbyla neperlinksmai atšventė savo 80-jį gimtadienį, kurį suruošė jo duktė Ida Matukienė, nes tuo laiku buvo mirusi Verbylų artima kaiminka ir gera drauge—Pranutė Skripkienė. Linkniū jubiliatui sulaukti 100 metų!

VEDYBINĖ SUKAKTIS

Lapkričio 15 d. Marytei ir Broniui Salčiūnams, jų artimos draugės suruošė 10 metų vedybinio gyvenimo sukartą. Buvo labai puikus pokylis, kurį pravedė Jonas Vilkelis. "Jaunavedžiai" gražiai pagerbtai, apdovanoti. Juos sveikino Onos ir Elzbieta draugijų pirmininkės, kuriose Marytė per daug metų priklausė ir Onos draugystei ilgai pirmininkauja.

Dalyviai pasivaišinę pasižavėjo prie Jono Remeikio ir jo partnerio puikios muzikos.

Linkniū jaunavedžiams sulaukti aukštinio jubiliejaus. P.

**Užprenumeruokite
"Laisvę"
savo draugams**

London, Ont.

Lapkr. 11-ta d. nuo širdies priepuolio mirė Povilas Mažylis, sulaukęs 76 metų amžiaus.

P. Mažylis kilęs iš Lietuvos Kupiškio apskr. Nevių miestelio. Į Kanadą atvyko 1928 metais, viengungis. Gyvendamas Montrealyje susipažino ir vedė Valę Rimkiūtę. Pagyvenę Montrealyje ir susitaupe šiek tiek pinigų, išvyko į Vakarų Ontario provinciją ir ten nusipirko tabako farmą, netoli Rodney miestuko. Būdami darbštūs ir taupūs, artėjant senatvei, farmą pardavė ir persikėlė gyventi į Londono miestą, kur gyveno jų dukros su šeimomis.

Povilas ir Valė Mažyliai rugsėjo mėnesį atšventė 50 metų vedybų sukaktį. Jų nuotraukos tilpo "Laisvėje". Ir štai, praėjus porai mėnesių po sukartųjų—negaltinga mirtis Povilą išplėšė iš gyvųjų tarpo, ir paliko didžiame nuliūdime ir sielvarte savo 50 metų gyvenimo draugę, Valę.

Povilas buvo gero būdo ir geros širdies žmogus. Jis buvo mylimas šeimoje ir gerbiamas tarp draugų ir pažįstamų. Laidotuvėse dalyvavo daug apylinkės tautiečių ir daug kitų tautų, jo pažįstamų, kaimynų ir giminių. Karstas buvo papuoštas daugybe gėlių.

Po laidotuvių, laidotuvių dalyviai buvo restorane pavaišinti skaniais pietumis.

Palaidotas Forest Lawn Memorial kapinėse, Londone.

Nuliūdime paliko žmoną, Valę, dvi dukras—Berthą Warren ir Lilian Esler; 5 anūkus ir dvi seseris Lietuvoje.

Lai būna lengva, Povilui, Kanados žemė išlėtis po sunkių darbų ir vargų. J. N.

Winnipeg, Manitoba

SVEČIAI IŠ LIETUVOS

Winnipege A. Balčiūno iškvietai yra atvažiavusi jo sesuo Dana Balčiūnaitė, kuri mano pabūti Kanadoje 3 mėnesius. Man ir kitiems lietuviams teko susitikti su Balčiūnaitė, kuri mums papasakojo apie jų gyvenimą, kultūrą, pažangą ir mokslą.

D. Balčiūnaitė turi čia daug giminių iš jos brolio žmonos pusės, J. Mikalauskai, V. Staponavičiai, o gal ir daugiau.

Dabar Danutės prašome parvežti linkėjimų nuo giminių ir draugų mūsų giminių Lietuvoje. O Tau, Danute, linkime kuogeriausių pasekmių Kanadoje.

Kiek ankščiau V. Staponavičių iškvietai lankėsi Winnipege Povilas Mikalauskas iš Šiaulių atostogoms 3 mėnesiams pas savo sesutę Franusę ir brolių J. Mikalauską. Svetys labai malonaus būdo, susipratęs draugas.

Prieš jo išvažiavimą draugai Staponavičiai padarė didelę išleistuves Winnipegio Lietuvų Klube, kur buvo sukviešta daug svečių (apie 80). Pietūs buvo puikūs. Visi buvome pilnai užgaudinti ir dėkingi draugams Staponavičiams už tokį gerą balį.

LANKESI LIETUVOJE

Praeitą vasarą lankėsi Tarybų Lietuvoje P. Kalašauskas pas brolių E. Kalašauską, Kelmės rajone, Tytuvėnuose. Jis ten atostogavo keturis mėnesius pas brolių, kuris dirba Kelmės rajono statybos inžinierium. V. N.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Nastutės Meiliunienės

Mirusios Lietuvoje

1978 m. sausio 3 d.

Reiškiu gilią užuojautą jos sesutei ir šeimai Lietuvoje, jos draugams, pažįstamiems ir artimiesiems.

Brangi sesute, išsėkis amžinai savo tėvynėje, Lietuvoje. Mes liūdesime ir prisiminsime Tave visada.

GEORGE KODIS

Windsor, Ont., Canada

MONTREAL, CANADA

Mirus

Mykolui Gudui

Labai apgailestaujame netekę ilgamečio L. L. D.-jos nario ir buvusio veikėjo; taipgi giliai užjaučiame Velionio žmoną Marytę Gudienę, dukrą Ireną ir sesutę M. Naurienę.

L. L. D.-JOS MONTREALO KUOPA

MONTREAL, CANADA

Mirus

Mykolui Gudui

Giliai atjaučiame mūsų klubo narės—Velionio žmoną Marytę Gudienę su dukra Irena ir sesute M. Naurienę.

MONTREALO LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBAS

LONDON, ONT.

Mirus

Povilui Mažyliui

Reiškiame gilią užuojautą žmonai Valei; dukroms: Bertai Warren, Lilian Esler ir jų šeimoms ir visiems kitiems jų giminiams Lietuvoje ir Kanadoje. Ir mes kartu liūdimė.

G. S. Aleliūnai
T. E. Byrai
J. N. Kisieliai
B. Janauskienė
P. S. Pajuodžiai
J. Narusevičienė

B. E. Petroniai
E. Šventickienė
P. K. Skujai
R. K. Michell
S. P. Repšiai
O. Ragauskienė

MONTREAL, CANADA

Mirus

Pranutei Skripkieni

Giliai atjaučiame Velionės sergantį vyrą, sūnų ir dukrą su šeimomis, o mes labai apgailestaujame netekę linksmos, nuoširdžios ir paslaugios draugės.

V. O. Verbylai
J. J. Vilkeliai
J. V. Knistautai
L. P. Kisieliai
B. M. Salčiūnai
P. F. Nakai
F. S. Spaičiai
M. M. Laurynačiai
M. A. Paragiai
A. A. Mikuliai
J. N. Kaušylai
J. S. Čičinskai
H. E. Jagelavičiai
A. K. Keršiai
J. P. Tarušiai
J. E. Urbanavičiai
R. M. Karalevičiai
V. Markewicz
V. Vekterienė
E. Petrauskienė
E. Daugėlienė
D. Kvietinskis
A. Meišienė
versniskiene
J. Norris
J. Stukas
E. Petronienė
S. Juraitienė
E. Vilks
M. Matusevičienė
J. Kaušakienė
L. Skirkienė
E. Kličienė
J. Tamkevičienė
J. E. Baršauskai
A. M. Semijonai
Ch. A. Juškai
A. E. Morkevičiai
A. Z. Juozulaičiai

P. H. Vitai
B. M. Skinkiai
B. P. Valatka
J. N. Brakniai
D. K. Petrauskai
A. T. Smitai
S. J. Remeikiai
O. Mikaliūnienė
V. Zavišienė
M. Jurgutienė
E. I. Matukai
A. Kinderis
P. M. Naurai
J. Vaitiekūnienė
P. Bendžaitienė
V. Krupauskas
R. Adakauskienė
J. Greibienė
A. Venskaitienė
L. Venskaitytė
A. Šneideris
E. Manatavičienė
J. Tamasonienė
J. Gelčienė
St. Virbalas
A. Crithey
K. Lukošia
M. Jonušienė
Stefanė Vekterienė
B. Terrien
B. Malinauskienė
Ch. Mickūnas
A. Lesevičienė
Ed. Aleksandravičius
J. Ambrazevičienė
Jura D. Smith
M. Gudienė
K. Milevičius
A. Suplevičienė

Penkiolika metų Stasys Dragūnas dirba vairuotoju. Kas rytą jo sunkvežimis iš Respublikinio chemijos produktų tiekimo bazės Sustonyse rieda į tolimiausius Panevėžio ar kitų kaimyninių rajonų kolūkius, tarybinius ūkius.

Stasio Dragūno žmona, taip pat, Stasė,—tarnautoja. Neseniai Dragūnai apsigyveno naujajame Panevėžio miesto Tulpių mikrorajone, prie Nevėžio upės kranto. Čia pat nauja vidurinė mokykla, kurioje mokosi sūnus Darius, vaikų darželis, kurį lanko dukra Agnūtė.

Nuotraukoje: Stasio Dragūno šeima išvykoje.

M. Baranausko nuotr.

San Francisco-Oakland, Cal.

LAIKRAŠČIŲ VAJAUS REIKALAIŠ

Prieš keletą savaitių parašiau laišką Onai Misevičienėi (Anna Miswick), ragindama atsinaujinti prenumeratą. Ona gyvena Santa Rosa, apie 75 mylių nuo San Leandro, kur aš gyvenu. Jinai man prisituntė čekį vertes \$112. Už "Laisvės" prenumeratą \$12 ir \$100 aukų dėl "Laisvės" fondo. Jau ne pirmą kartą Ona atsiliepa su stipria parama.

Ona ir šeima atvažiavo į Los Angeles, Cal. 1960 metais iš Yonkers, New York, o 1972 metais su dukra ir žentu persikėlė gyventi į Santą Rosą, kurie randasi apie 50 mylių į šiaurę nuo San Francisco. Rašo, kad tik su papildinamaisiais stiklais gali skaityti laikraščius, bet kol kas neatsisako nuo savo "Laisvės". Ona yra narė Oaklando LLD 198-tos kp.

Vieną sekmadienį drauge Marytė (Gareliūtė) Ginaitienė užkvietė ją aplankyti. M. Ginaitienė gyvena Santa Clara, apie 35 mylių. Sykių su Telda King, Margareta Mozuraitiene ir A. Taraška nuvažiavome. Prieš keletą metų mirė jos vyras Jonas. Jie į California atvažiavę iš Detroit, Mich. Maryte palikus vieną pardavė savo namą ir dabar apsigyvena puikioj vietoj tik del senesnio amžiaus gyventojų. Turi savo butą su visais moderniais irengimais ir aptarnavimais. Pasikalbėjome keletą valan-

du. Po tam Marytė paruošė skanių užkandžių. Vėliau atsinaujino "Laisvės" ir "Vilnės" prenumeratas. Taipgi aukoja "Laisvę" \$13 o "Vilnia" \$10. Draugės Ginaitienės dukra Louise gyvena netoli su šeima. Tokiu būdu tankiai aplanko motiną.

Charlotte Wallen (Volungevičienė) iš Oaklando atsinaujino "Laisvės" prenumeratą ir aukoją vieną dolerį. Taipgi užsimokėjo LLD mokesčius del 1981 m. Draugai Volungevičiai atvažiavę iš Montello, Mass. jau daug metų prieš kadangi jų sūnus Jonas čia gyvena. Tik nelaimė, kad Volungevičius tik beveik vienus metus čia gyvenęs gavo galvos priepuolį. Buvo suparalizuotas. Atgavęs kiek sveikatos, einant skersai gatvės mašina jį užgavo. Tas susilpnino jo sveikatą, taipgi ir nuvargino Charlotte. Po keletos metų mirė draugas J. Volungevičius.

Mūsų LDS kuopos pirmininkas Raymond Machulis buvo susirgęs ir dabar randasi po daktarų priežiūra. Visi linkime kad greitai sustiprėtų.

Beje, dar nepervėlu atsinaujinti laikraščio prenumeratas arba paaukoti jų fondui.

LLD 198-ta kp. ruošia parengimą su pietumis gruodžio (Dec.) 7-tą d. Finnų Svetainėje, 1819 Tenth St., Berkeley, Cal., pirmą valandą. Skanus pietus tik už \$3 ypatai.

V. Taraškiene

TORONTO, ONT., CANADA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Stelos Strazevičienės

Mano mylimos žmonos ir mūsų vaikų motinos. Ji mirė 1979 m. gruodžio 11 d. po sunkaus ligos kankinimo. Mirtis atskyrė ją nuo mūsų amžinai.

Su liūdesiu širdyse minime jos vienerių metų mirties sukaktį. Išsėkis ramiai, o mes širdyse visuomet Tave minėsime ir mylėsime.

Vyras—VLADAS STRAZEVIČIUS
Dukros—REGINA PALAMAR, IDA PAFFETT,
LILY McDONALD—ir šeimos
Sūnus—WALTERIS ir šeima

DETROIT, MICHIGAN

VAŽIAVOME

Nors Michigano oras dar buvo gražus, bet išvengimui ateinančių šalčių ir sniego, Teofilė Masienė ir Stefanija su mašina patraukė į Floridą. Mat praėita vasara jų draugė Adelė Klimavičienė apledo Detroitą ir nuolatinių apsigyveno St. Petersburg, todėl jos norėjo aplankyti ne tik Adelę Klimavičienę, bet ir visus St. Petersburgo draugus. Kelionė į Floridą ir atgal į namus buvo pasekminga ir gera. Nebuvo jokių kliūčių su gasolinu ir su nakvynėmis. Patogiau ir jdomiau keliauti savo mašina, negu kitokiais būdais.

PILIEČIŲ KLUBE

Lapkričio 1 d. turėjome progą dalyvauti Lietuvių Piliečių Klube. Iš ryto buvo klubo susirinkimas, kurį pravedė pirmininkas Valys Bunkus. Buvo linksma sužinot, kad mūsų detroitietė Adelė Klimavičienė jau įstojo į klubą ir dabar jame dalyvauja. Beje, duoklių šiam klube nėra. Užsimoka viena sykį \$100 ir buna narys ant visuomet. Girdėjau, kad klube yra virš 150 narių.

Po susirinkimo prasidėjo pietūs. Pietus šiemet prirengia Račkauskai ir Kuzmickienė. Bilietus visuomet parduoda Frank Mockapetris; už baro dirba Stanley Kuzmickas ir Juozas Vaitkus; o laimėjimui bilietus pardavinėja Tillie Lukas su pagalba Adeles Pakalniškieš. Laimėjimų buvo daug ir labai pasekmingai praveda Adelė Pakalniškieš. Svečius iš kitų miestų visuomet perstato Aldona Alekna. Prie išdalinio kavutės daugiausia dirba Bernice Vaitkus. Visi gražiai ir sutartinai visiems svečiams patarnauja ir svečiai visuomet būna patenkinti skaniais užkandžiais.

KLUBO VALDYBA

Klubui labai sekasi gyvuoti turint gerą valdybą. Kaip minėjau, pirmininku yra Valys Bunkus; vice-pirmininku Juozas Vaitkus; užrašų raštininkė Aldona Alekna; finansų sekretorė Adelė Pakalniškieš, išdalininkė Tillie Lukas. Valdyba darbuojasi sutartinai ir todėl klubui sekasi gyvuoti.

LLD PIETUS

Sekantį šeštadienį, lapkričio 8 d. vėl turėjome progą būti klubo patalpose, kur LLD 45 kp. turėjo savo pietus. Gal būtų vienatinė kuopa visoj Amerikoje, kuri taip gerai gyvuoja. Turi virš šimtą narių ir gerą valdybą: pirmininkas Stasys Kuzmickas; užrašų raštininkė Bernice Vaitkus; finansų sekretorė Julia Andriulis; išdalininkas Povilas Alekna.

Šie pietus buvo specialiai prirengti, nes buvo paminėjimas 65 metų LLD gyvavimo. Programą vadovavo kuopos pirmininkas Stasys Kuzmickas. Jis pranešė apie šios dienos tikslą ir pakvietė kuopos finansų sekretorę Juliją Andriulį, kuri pasakė įdomią kalbą apie LLD prasidėjimą ir gyvavimą. Ji priminė jog pirmoji Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugijos kuopa įsikūrė 1915 m. rugpjūčio mėn. Brooklyn, New York ir kad jos steigėju ir pirmuoju jos pirmininku buvo Leonas Pruseika.

Taipgi trumpai kalbėjo St. Masytė iš Detroito; Antanas Pivarūnas (Andriulienės brolis) iš Racine, Wisconsin, ir svečias iš Tar. Lietuvos, Vytautas Mašauskas. Svetainėje buvo kitas svečias iš Massachusetts valstijos, tai dainininkas Al Daupša. Jis buvo pakviestas ir sudainavo kelias dainas nepaprastai gražiai. Vėliau, Al Daupša ir

Helena Janulytė ir jos pusseserė Audronė.

Stasys Kuzmickas dainavo porą duetų. Nors jie sakė, kad neturėjo pamokų, bet jie labai gražiai padainavo.

TAR. LIETUVOS SVEČIAI

Pas savo tetą viešėjo du svečiai iš Tar. Lietuvos. Tai Vytautas ir Audronė Mašauskai. Abu yra mokslininkai ir dirba Dotnuvos Akademijoje žemdirbystės institute. Buvo malonu su jais susipažinti. Girdėjau, kad prieš mūsų atvažiavimą į St. Petersburg, tetą Helen Sarkiūnas ir jos vyras Juozas Sarkiūnas bei dukrelė Helen Janulytė surengė svečiams gražią puotą Klubu patalpose.

VĖL KLUBE

Ir vėl turėjome progą pietauti Klube lapkričio 15 d. Šiuos pietus surengė dėl klubo gerovės. Kaip visuomet, pietūs buvo skaniai prirengti ir mandagiai patiekti. Po pietų, buvo programa. Dainavo visiems gerai žinomas Dainos Myletojų Choras, vadovaujant Helen Janulytei. Gražiai, sutartinai dainavo ir užbaigė programą su savo "theme" daina: Pensininkų Himnas. Sužinojau nuo vietinių jog chorui vardą davė Frank Pakalniškis kuomet ji su žmona Adele suorganizavo 1965 metais. Choro pamokos tais laikais įvykdavo privatiškuose namuose, kaip tai pas Rožę Samulionis ir vėliau pas Joną Stančiką. O tą "Pensininkų Himną" parašė ir prirengė Helen Bružas iš Chicago ir Adelė Pakalniškieš.

PAS KUPIŠKENUS IR KITUR

Atostogas St. Petersburgu buvo malonios. Dienos daugumoje buvo saulėtos ir šiltos. Viduryj savaitės, pietus buvo pas Elizabeth Shnerpunas, kuriuose buvo Alma Brewer, Adelė Budris, Adelė Pakalniškieš, Helen Sauris, Povilas ir Aldona Alekna, Tony Dovidaitis, Frank Gendvila, George Stungis, ir Shnerpuniensės sesutė Anna. Kitą dieną baliavoje pas Kupiškėnus, Povilą ir Aldoną Alekna. Ten prie gražaus stalo ir skanių valgių buvo Elizabeth Shnerpunas, Adelė Klimavičienė, Helen Sauris, Helen ir Juozas Sarkiūnai ir svečiai iš Tar. Lietuvos, Audronė ir Vytautas Mašauskai.

O užbaigimui viešnagės, aplankėme ir viešėjome pas visiems gerai žinomą artistą Frank Mockapetri. Ten pietavo Adelė Pakalniškieš, Juozas ir Bernice Vaitkai, Julius Grebliakas, Julia Andriulienė, Helen Sauris, Elizabeth Shnerpunas, Adelė Klimavičienė. Visi pietus klube, pas Shnerpuniensę, pas Alekna, pas Mockapetri buvo karališki. O ypatingai buvo malonu susipažinti bei atnaujinti pažintį su tokiais linksmiais ir mylimais draugais. Visur mus priėmė su meile ir draugiškumu.

Mūsų viešnagė St. Petersburgu buvo nepaprastai ma-

loni ir įspūdinga. Niekad nepamiršime visu draugu.

DETROIT, MICH.

Mirus

Martha Račūnas

1980 m. lapkričio 20

Reiškiame gilią užuojautą jos šeimai, giminėms ir visiems pažįstamiems.

A. Wardo M. & P. Stunskas
M. U. Yusko C. & A. Mack
P. Walenta M. Rudzevičienė
A. Dočkus E. Ulinskas
C. A. Garelis P. Stackwell
F. Yoshonis A. Daukas
F. Nakas M. Norush
A. Kairaitis A. Sharka
F. Ulinskas S. Masis
S. Sawchuk T. Masis
J. & S. Smith

MIAMI, FLORIDA

Mirus

Charles Tamošiūnas

Reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Nellie, sesutei Nancy Bagdon, marčiai Mary, anūkams Mindy ir David, visiems giminėms bei idėjos draugams. Žinokite, kad ir mes kartu liūdime netekę mylimo draugo.

ANNA DAUKUS
WALTER ir LILLIAN GUGAS
ANNA DOCKUS
KESTUTIS ir ANTONETTE GARELIS
SERVIT ir RUTH GUGAS
TEOFILĖ MASIENĖ ir STEFANJIA
Detroit, Mich.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Kazio ir Onos Nečiunskų

Mūsų mylimas tėvas Kazys gimė 1890 m. gruodžio 7 d., mirė 1977 m. rugsėjo 18 d. Mūsų brangioji mamytė Ona gimė 1890 metais, mirė 1954 m. gruodžio 7 d.

Su dideliu liūdesiu ir pagarba mes prisimename abu tėvėlius. Mes, jų dukros, buvome tikrai laimingos turėdamos tokius tėvėlius.

ADELA ir ALDONA—
dukros ir šeimos

EAST BRUNSWICK, N. J.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Agota Klimienė

mirė 1948 m. gruodžio 6

Daug metų jau prabėgo nuo jos mirties, bet mūsų mielos Mamytės niekad nepamiršime.

EMILIJĄ—dukra

TALLAHASSEE, FLA.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Stasys Simas

Mirė

1979 m. gruodžio 2 d.

Mūsų mylimo draugo niekuomet nepamiršime.

NELLIE ir EDMUND SHUMBRIS
Bayside, N. Y.

MIRĖ

Ona Malinauskienė-Malin, motina "Laisvėje" dirbančio ekspeditoriaus Bill Malin ir dukters Helen Moody, mirė sekmadienį, lapkričio 30 d. Roosevelt ligoninėje, New Yorke, kurioje ji išbuvo savaitę laiko prieš mirtį.

Ji buvo pašarvota Kerns koplyčioje, priežiūroje Juozo Garšvos ir palaiduota penktadienį (šiandien), gruodžio 5 d. Cypress Hills kapinėse. IM

SKAITYKITE
"LAISVĖ"

MIAMI, FLORIDA

LLD 75 kuopos ir pažangiųjų organizacijų spaudos paramai parengimas su pietumis ir menine programa įvyko lapkričio 16 d. L. S. Klubu svetainėje. Diena pasitaikė nepergražiausia—svečiai ir kuopos nariai atsilankė vidutiniškai. Daug narių, dėl silpnos sveikatos ir transportacijos sunkumų nepajėgia lankyti sueigose. Bet viskas gražiai praėjo ir kurie nariai galėjo atvykti, stengėsi daug kuo prisidėti prie šio kilnaus parengimo.

Salė atrodė šventadieniškai, stalus puošė gražios gėlės, kurias nariai atnešė iš savo darželių. Buvo duota trumpa meninė programa. Ukrainų skaitlingam chorui teko išpildyti šios dienos programą. Svečių pristatytą J. M. Koch pasveikino visus atsilankiusius ir pakvietė chorą, kuris gražiai padainavo keletą dainų. Ukrainiečių chorui mes esame labai dėkingi. Jie niekad neatsisako mums bet kuo patarnauti.

Po programos buvo pateikti skanūs pietūs. Po vaišių sekė muzika bei šokiai.

Rengėjų komisijos vardu dėkoju visiems, kurie idėjo daug darbo padaryti šį parengimą sėkmingu. Ypatinai Valentinai ir Alekui Nevins dėkoju už pagaminimą skanių pietų, ir jie nieko iš kuopos neėmė už savo idėją darbą. Dėkoju Helen Chalkienei ir Birutei Pranavičius už patarnavimą prie stalų, J. Smalenskui už prirėngimą stalų. Taipgi daug darbavosi Julė Lazauskienė. Ji prirėngė tortus svečios pavaišinti, taipgi ji su N. Iešmantiene pardavinėjo bilietus laimėjimams. M. Navickas priiminėjo narių atneštas dovanas.

Aukojusių namie keptus tortus, vyną, šampaną, gėles vardai seka: Julė Lazauskienė, Grace Rušinskas, Helen Chalkis, Ursulė Daugirda, Magdalene Navicki, Mary Kvietkas, Natalie Iešmantė, Julė Jurevich, P. Rušinskas, Mary Bružas, Helen Himnen ir Amelia Aimant.

Pinigais aukėjo "Laisvės" fondui: nuo parengimo \$246.55, ukrainiečiai draugai \$32, Apoloniya Bečienė \$10; po \$5: S. J. Jurevich, H. Himan, F. Kalinchuk ir M. Kissel. Dėkojame visiems.

MIRĖ

Staiga ir netikėtai lapkričio 22 d. mirė Charlis Tamošiūnas sulaukęs 93 m. Dideliamė nuliūdime liko žmona Nellie ir daugiau giminėjų. Reiškiamė gilią užuojautą.

SERGA

Apoloniya Bečienė pasidavė ligoninėje sveikatos ištyrimui. Nors ji labai norėjo dalyvauti mūsų sueigoje, bet daktaro patariama turėjo eiti patikrinti sveikatą. Nežiūrint to ji per M. Navickienę įteikė \$10 "Laisvės" fondui.

Miamietis Eugenijus Aleksandra staigiai susirgo ir buvo nuvežtas į Miami ligoninę.

Mes linkime mūsų mieiliams draugams greitai pasveikti.

N. Iešmantienė

St. Petersburg, Fla.

Penktadienį, lapkričio 28 d. staiga mirė mūsų judėjimo ilgametis rėmėjas Juozas Sarkiūnas-Sharkey. Šią liūdną žinią mums perdavė Helen Sarkiūniens giminaičiai Audronė ir Vytautas Mašauskai, kurie Sarkiūnų kvietimu atvyko pas juos iš Lietuvos paviešėti.

Laukiamė daugiau žinių iš St. Petersburgo apie šią nelaimę.

I. M-nė

TARP LIETUVIŲ

Praėjusį pirmadienį "Laisvėje" lankėsi svečiai iš Tarybų Lietuvos Audronė ir Vytautas Mašauskai, kurie buvo

apsistoje pas Nelę ir Povilą Ventus kelioms dienoms prieš išvykstant namo. Antradienio rytą jie išskrido lėktuvu į Washingtoną, o po pietų iš Washingtono persėdo į tarybinį lėktuvą vykti namo. Jie atvyko į Floridą kviečiami giminaičių St. Petersburgiečių Juozo ir Helenos Sarkiūnų.

Audronė ir Vytautas Mašauskai yra agronomai nuo 1964 metų, gyvena ir dirba Dotnuvoje Lietuvos žemdirbystės mokslinio tyrimo institute. Vytautas vadovauja Agrochemijos skyriui. Audronė Agronominės biologijos skyriaus vyresnė mokslinė darbuotoja. Abu yra apgynę mokslo kandidato disertacijas.

Malonu buvo nors trumpai

atnaujinti pažintį mielu draugu su kuriais teko susitikti Vilniuje, Lietuvoje.

LDS Centro sekretorė Anne Yakstis eina stipryn bet šiuos žodžius rašant dar vis tebesirado ligoninėje. Anne sakė, kad daktarai mano gal į pabaigą šios savaitės galės grįžti į namus.

Laisvietis B. Skublickas gruodžio 2 d. pasidavė į La Guardia ligoninę Queens, o gruodžio 3 d. jau buvo padaryta akies katarakto operacija.

A. Lukienė, Howard Beach gyventoja, pergyveno sunkią tulžies operaciją. Ji randasi Beekman ligoninėje, New Yorke.

Linkime ligoniams greit susveikti.

Ieva

BROOKLYN, N. Y.

Mirus

Onai Malinauskienei-Malin

Reiškiame gilią užuojautą jos sūniui "Laisvės" ekspeditoriui Bill ir dukrai Helen Moody, taipgi visiems artimiesiems.

"LAISVĖS" KOLEKTYVAS
ir DIREKTORIŲ TARYBA

BROOKLYN, N. Y.

Mirus

Onai Malinauskienei-Malin

Reiškiu gilią užuojautą jos sūniui Bill, dukrai ir visiems artimiesiems bei draugams.

SOFIJA STASIUKAITIENĖ
Fairview, N. J.

BRIEFS

They say the new ethnicity—the rising ethnic consciousness of Americans particularly of southern and eastern European heritage—is changing every major institution. Government, churches, business and schools will all be different in the 1980's. Hispanics, Italians, Poles, and other ethnic groups assert their new claims for recognition and resources.

The festive customs of Christmas in Lithuania will be brought to life in a free theater program at Chicago's Museum of Science and Industry on Dec. 5 at 7:30 p.m. The presentation is part of the Museum's 39th annual Christmas Around the World Festival, November 29 through January 6, celebrating the Yuletide traditions of 37 lands.

The number of serious crimes in New York City is to set a record this year, and their occurrence is continuing to shift from high-crime

areas to middle-income neighborhoods, an analysis of Police Department statistics shows.

As the end of the year draws near, the annual "most" lists are beginning to appear, and the World Almanac's "most influential women" list top women in the United States are Katharine Graham, chairman and chief executive of the company that publishes The Washington Post and Newsweek magazine. Second on the list was Rosalynn Carter, followed by Ann Landers, Barbara Walters and Jane Fonda.

The 1,300 women who demonstrated for peace at the Pentagon showed the way to all Americans. They drew the urgent lesson from the nuclear arms buildup, the inhuman expansion of the war budget, and the Administration's war on detente in the Madrid conference.

Ilse

A soldier walks through a group of women at the Pentagon. Women demonstrated there to protest the military buildup. About 50 women were arrested.